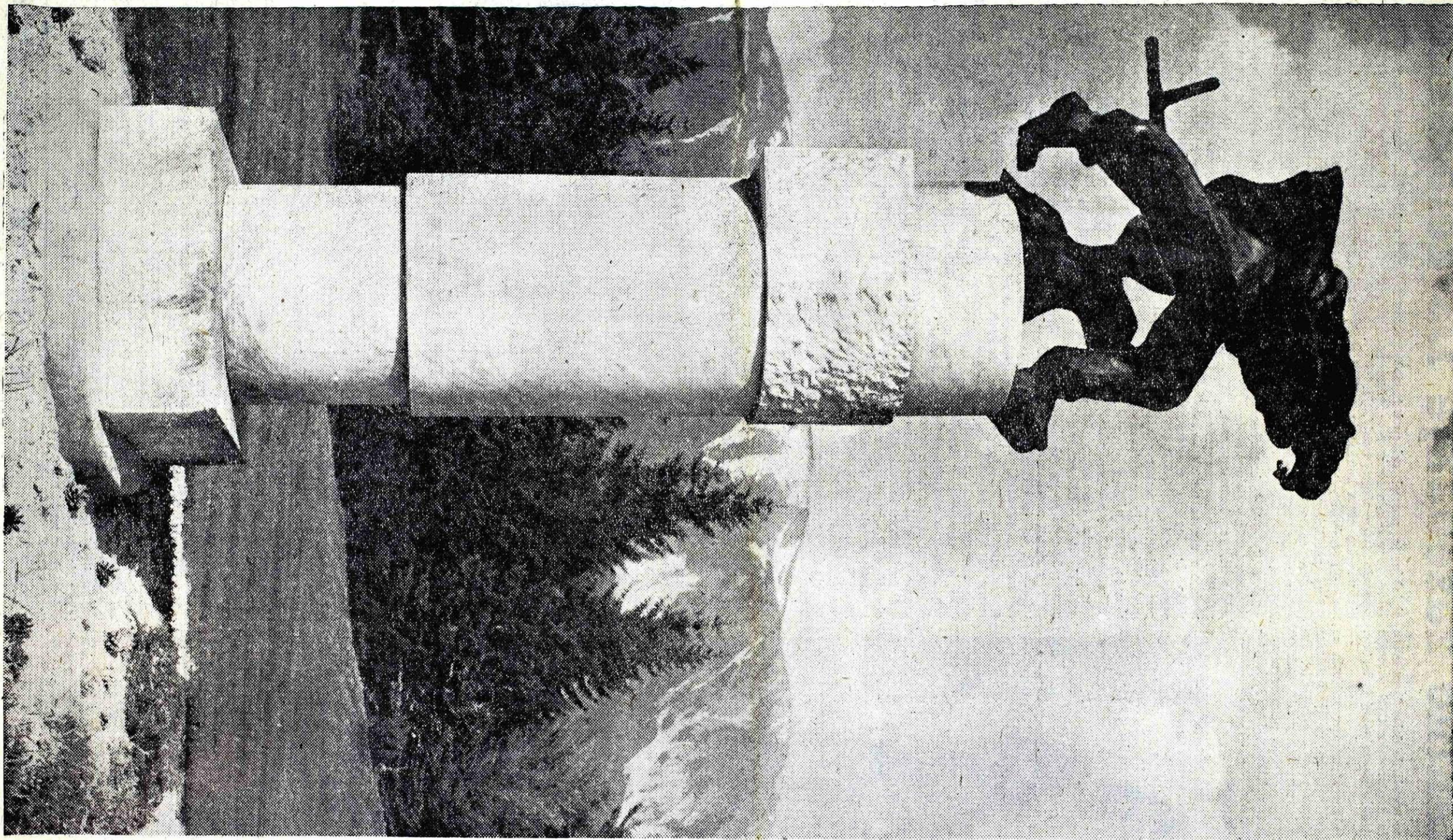

ŽELEZAR

JESENICE, 3. JULIJA 1964

ŠT. 27/VI

*Ob 95-letnici železarne in 4. juliju, dnevu borca
vsem sodelavcem iskreno čestitamo!*

Samoupravni organi, uprava podjetja, družbeno
politične organizacije in uredništvo

Konstituantno zasedanje DS železarne

V torek je bilo konstituantno zasedanje delavskega sveta železarne. Iz obširnega poročila predsednika CDS preteklega mandata Iva Ščavničarja objavljamo nekaj izvlečkov.

»Dvoletno obdobje delovanja dosedanjega CDS je za naše podjetje zelo značilno, predvsem z ozirom na težke pogoje, v katerih smo bili v letu 1962 in 1963, kakor tudi dosežene uspehe pri urejanju nekaterih vprašanj, ki so

odbor in uprava podjetja pa sta uspela rešiti nekatera druga pereča vprašanja. Tako smo lani dobili potrjen popravek cen nekaterim našim izdelkom, kar je bistveno vplivalo na boljši finančni uspeh.

Za predsednika DS železarne je bil izvoljen Anton Grošelj, obratovodja žične valjarne

bili odločilni za nadaljnje delovanje in napredek naše železarne.

Nekaj pomembnih dejstev! Novi gospodarski sistem, ki je začel veljati v drugi polovici leta 1961, se je polno uveljavil šele v letu 1962 in to takoj v začetku. Poleg pozitivnih lastnosti nam je povzročil težke posledice, predvsem zaradi sproščenih cen surovinam, reprodukcijskega materialu in prevoznim uslugam. Finančni uspeh je bil vedno manjši in že v prvem četrtletju dohodek ni več pokrival osebnih dohodkov. Zato smo bili prisiljeni zadrževati izplačilo OD in sicer v drugem četrtletju povprečno za 12 odstotkov, v tretjem in četrtem pa za 5 odstotkov.

Z razumevanjem kolektiva in mobilizacijo vseh sil predvsem za znižanje proizvodnih stroškov smo delno uspeli rešiti ta problem. Kljub temu smo leto 1963 začeli s planirano izgubo okrog 300 milijonov dinarjev.

Z intenzivno mobilizacijo kolektiva za reševanje notranjih problemov smo nadaljevali tudi v letu 1963. Upravni

Podpisana je bila tudi pogodba za investicijski kredit za rekonstrukcijo naše železarne, sklenjena je bila ugodnejša pogodba z železnico glede stojnin in popravil vagonov. Dobili smo razne kredite za stanovanjsko izgradnjo in za potrebe družbenega življenja. Končno je v letu 1964 Zvezna skupščina ukinila 15-odstotni davek na dohodek za metalurška in nekatera druga podjetja.

Druga pomembna značilnost za to obdobje je revalorizacija osnovnih sredstev in povečanje amortizacijske stopnje. Oba ukrepa dovoljujeta organom upravljanja več sredstev za upravljanje in sta bila nujna. Ne smemo pa pozabiti, da ta sredstva formiramo iz bruto dohodka in tako je šlo povišanje cen precej na račun revalorizacije.

Tretja značilnost je intenzivna investicijska izgradnja, katere prvi rezultati so že vidni, občutili pa smo tudi že prve težave pri vsklajenosti dela, načrtih, kadrih in sredstvih, predvsem zaradi podražitev, ki že znašajo preko 6 milijard dinarjev.

Četrta značilnost je nadaljnja decentralizacija. V tem

obdobju je prestal oziroma še vedno prestaja svojo preizkušnjo sistem nagrajevanja, ki še vedno nima končne in zadovoljive oblike.

Peta značilnost je podpis pogodbe za rekonstrukcijo aglomeracije in plavžev s Poljsko.

Za to obdobje je izrednega pomena tudi sprejem statuta železarne, s katerim smo vskladili našo interno zakonodajo z ustavo ter sistematično in logično uzakonili vse pravice in dolžnosti članov kolektiva, kakor tudi medsebojne odnose v kolektivu in izven njega.

Predsednik v svojem poročilu nadalje obravnava in ocenjuje delo CDS po programu dela, ki so ga sprejeli na 6. rednem zasedanju. Poudaril je, da je bil tehnični oziroma proizvodni sektor eden najpomembnejših, kateremu je CDS posvetil tudi največ pozornosti in skrbi. CDS je razpravljal o številnih nalogah in z enako skrbjo spremljal izvajanje programa s tem, da je obravnaval periodične in zaključne obračune. Po navedenih proizvodnih rezultatih in realizaciji je očitno, da je bilo za nas leto 1962 najbolj kritično in da se stanje od takrat naprej izboljšuje.

Veliko skrbi je delavski svet posvetil tudi proizvodnji oziroma njenemu kvalitetnemu napredku, problemom priprave dela in realnosti operativnih načrtov, proizvodni disciplini, predlogom racionalizatoriev in novatorjev, popolnoma odprto vprašanje pa je ostala reorganizacija vzdrževanja. Delavski svet je odobritev predložene reorganizacije vzdrževanja odklonil, ker predlog ni bil popoln in se večina EE z njim ni strinjala. Ponovno ga delavski svet še ni obravnaval.

S področja komercialne je delavski svet v svojem programu sprejel naslednje naloge: organizacijsko izpopolniti komercialno službo in jo usposobiti za njene naloge in spremljati prodajno politiko podjetja. Usmeritev na zunanje tržišče, spremljanje nabavne politike in ureditev cen nekaterim našim izdelkom. Delavski svet je te naloge večkrat obravnaval in reševal. Sprejel je reorganizacijo komercialnega sektorja in sploh večkrat obravnaval prodajno politiko naše železarne.

Tudi s stališči za vsklajevanje proizvodnih zmogljivosti se je ukvarjal delavski svet in uspel delno popraviti proizvodni program ter opustiti nekatere kvalitete, predvsem dimenzije, ki niso skladne z JUS. Manj uspešni smo bili pri urejanju nabavne politike. Vseeno pa nam je lani uspelo izboljšati cene nekaterim izdelkom, kar je bilo odločilno, saj brez tega z dohodkom ne bi pokrili niti stroškov proizvodnje in osebnih dohodkov. Za uspeh gre zahvala odgovornim služ-

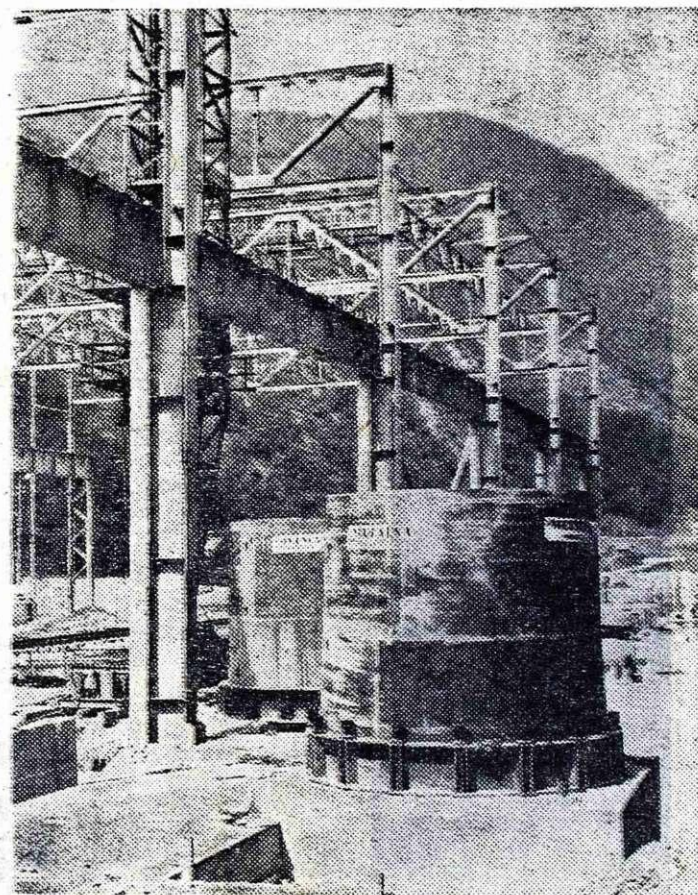
bam in posameznikom, predvsem pa glavnemu direktorju.

Tudi gospodarsko računski sektor je zajel program dela CDS. S številnimi ukrepi je poskušal izboljšati delo tudi na tem področju kot tudi na področju kadrovskega sektorja. O kadrovskih problemih so bile razprave pogoste. Eno najbolj perečih vprašanj v delu tega sektorja pa je brez dvoma nagrajevanje. Sedenji sistem nagrajevanja po delu ima nešteto dobrih strani, pa tudi pomanjkljivosti. Tudi splošni sektor je predsednik obravnaval v svojem poročilu in omenil številna vprašanja, o katerih je DS razpravljal in jih reševal, nekatere bolj uspešno, druge spet manj. Omenil je težave z regresi za prevoze, s toplim obrokom in uspešnost izvedenih ukrepov. Poudaril pa je, da je še vedno zelo kritično stanje stanovanjske izgradnje, ker je še vedno nad 700 nerešenih prošelj. Če bomo dobili kredit, bi z izgradnjo montažnega naselja na Lipcah lahko tudi to vprašanje precej uspešno rešili.

jel njegovo reorganizacijo in sistematizacijo delovnih mest. So pa težave s kadrom za ta delovna mesta in zato tudi rezultati dela tega sektorja niso taki kot si jih želimo. Po mnenju predsednika bo treba v bodoče temu sektorju posvetiti več pozornosti.

Za zaključek je predsednik, potem ko je navedel nekaj statističnih podatkov o delu delavskega sveta in njegovih komisij, spregovoril še o novi obliki dela organov samoupravljanja, o konferenci organov samoupravljanja, kateri so poleg članov DS prisostvovali še predsedniki delavskih svetov, upravnih odborov in obratovodje ter ostali vodje služb. Takih konferenc je bilo devet. Bili pa sta tudi dve gospodarsko-politični konferenci, ki sta se prav tako pokazali kot zelo koristni.

Za zaključek je tov. Ivo Ščavničar, predsednik dosedanjega CDS, dejal: »Na koncu poročila o delu CDS se v prvi vrsti iskreno zahvaljujem vsem članom, ki so na kakršenkoli način pripomogli k opravljenemu delu, kakor

Na Belškem polju rastejo dimniki in se bo kmalu začelo kaditi

Poročilo tudi vsebuje problematiko uprave osnovnih sredstev, ki je spričo rekonstrukcije in investicijske izgradnje izredno pomembna. Zato je delavski svet večkrat obravnaval vprašanja investicijskih programov kot tudi že opravljeni rekonstrukciji in podobno.

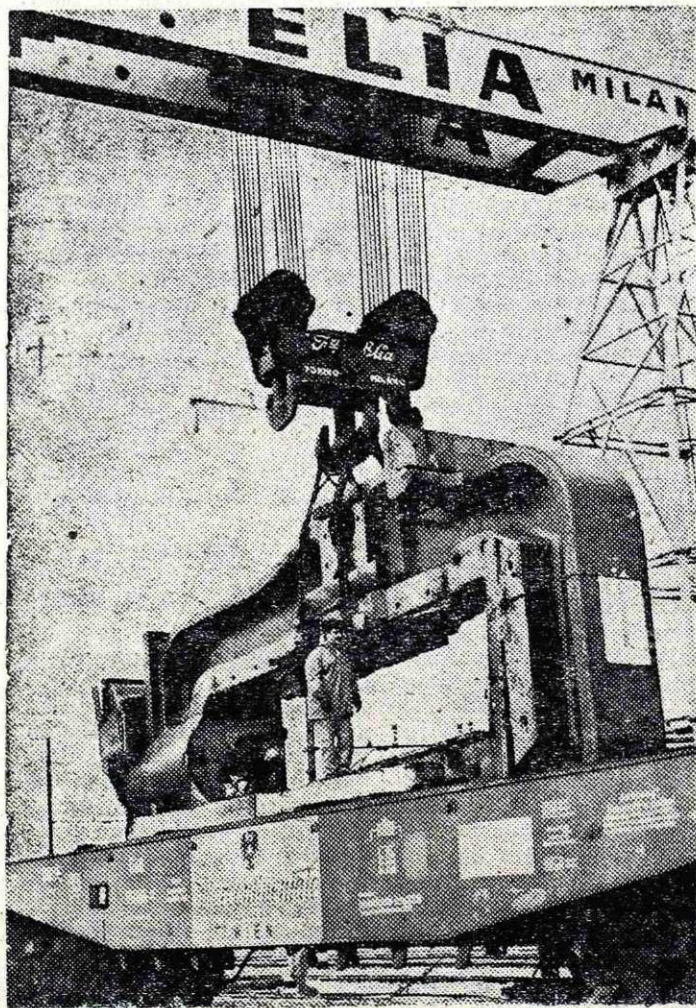
Tudi sektor za ekonomiko je zajet v poročilu in je delavski svet v tej zvezi spre-

tudi članom uprave in ostalim članom kolektiva. Posebna zahvala gre tudi posameznim komisijam, ki so s svojim delom mnogo doprinesle h kvalitetnemu delu delavskega sveta. Novemu delavskemu svetu železarne želim, da bi v svoji mandatni dobi uspešno vodil naš kolektiv in dosegel na gospodarsko-družbenem področju čim boljše rezultate.

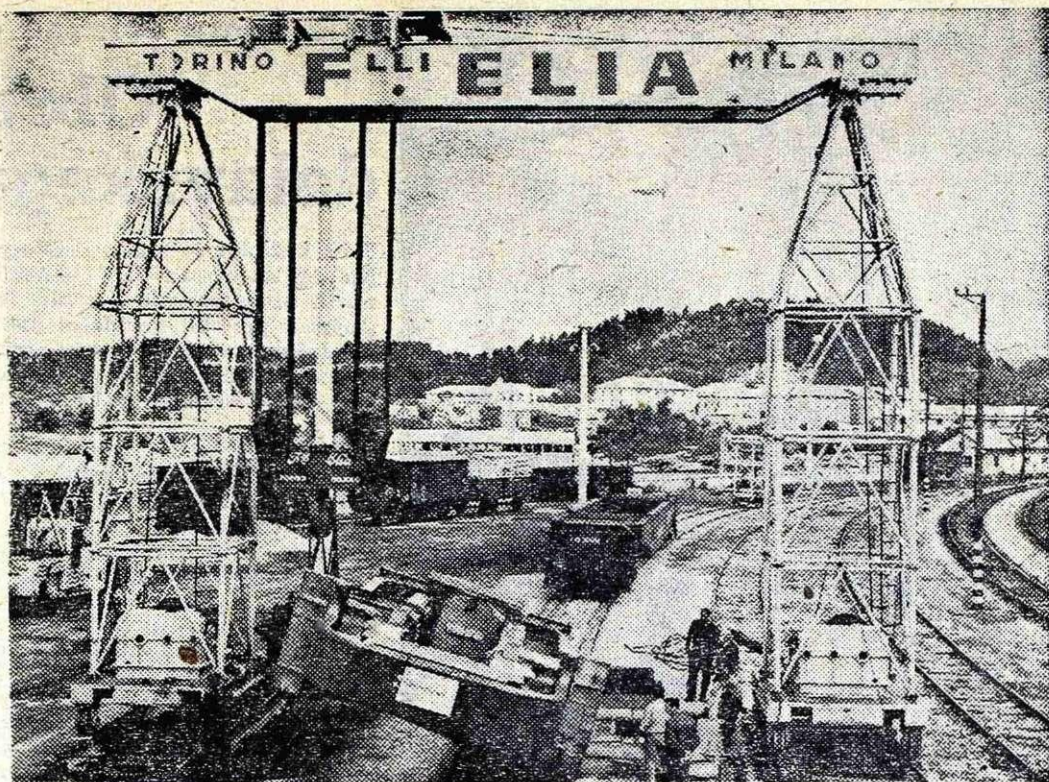
4. julija vsi na Mežakljo

OD POSTOJNE DO JESENIC Z OPREMO ZA NOVE VALJARNE

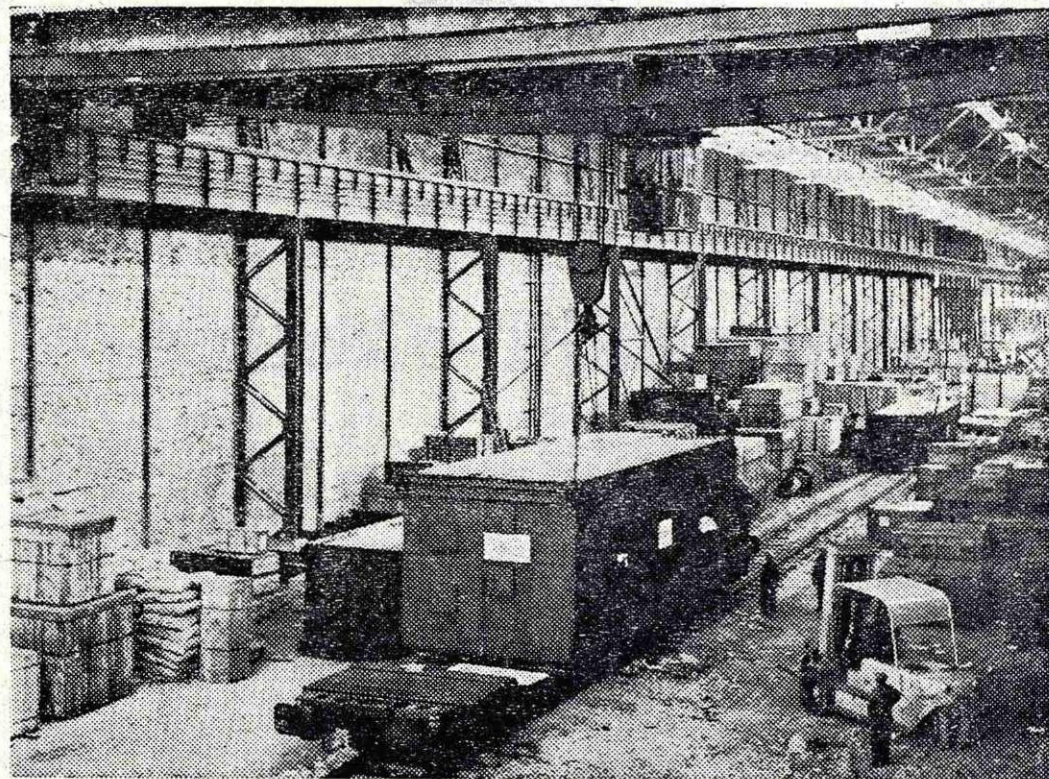
Že v zadnji številki smo vam posredovali nekaj slik s transporta opreme za Belško polje in kisikarno. Ta prva pošiljka, ki je prispela v našo železarno že prejšnjo sredo, ni bila edina. Na poti sta še dve in sicer drugi del stojala za bluming valjarno in še del naprav za kisikarno. Današnje fotografije, katerih avtor je naš fotograf Franci Kolman, so nastale pri prekladanju naprav v Postojni in razkladanju v valjarnah na Belškem polju. Po pričakovanju bo vsa oprema, ki jo je v Trst iz Amerike pripeljala naša ladja Srbija, prispela na Jesenice do konca tega tedna.

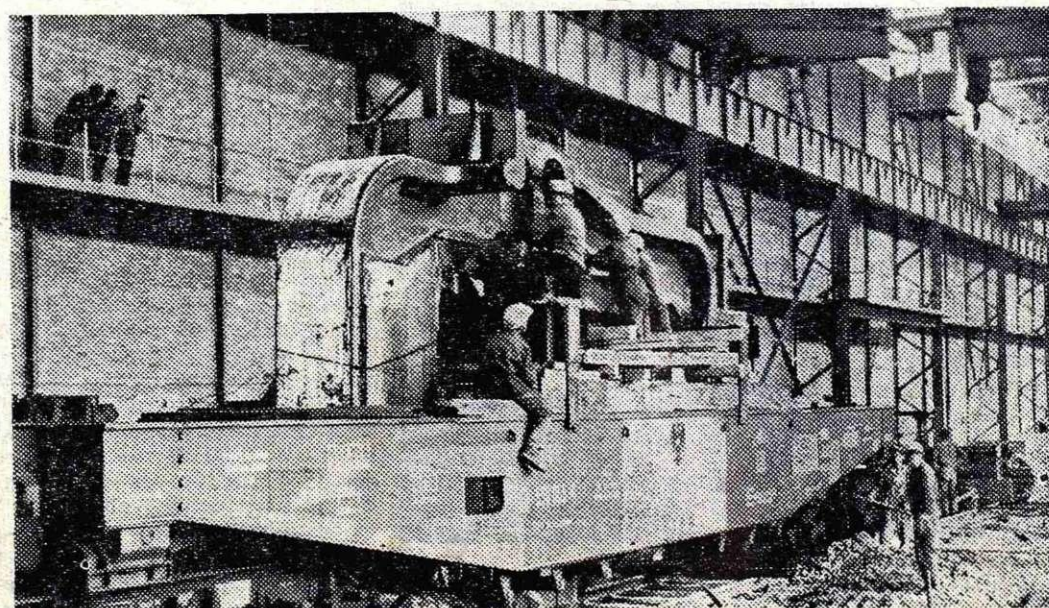
Zaradi neobičajne teže in velikosti je bil za transport stojala potreben poseben vagon

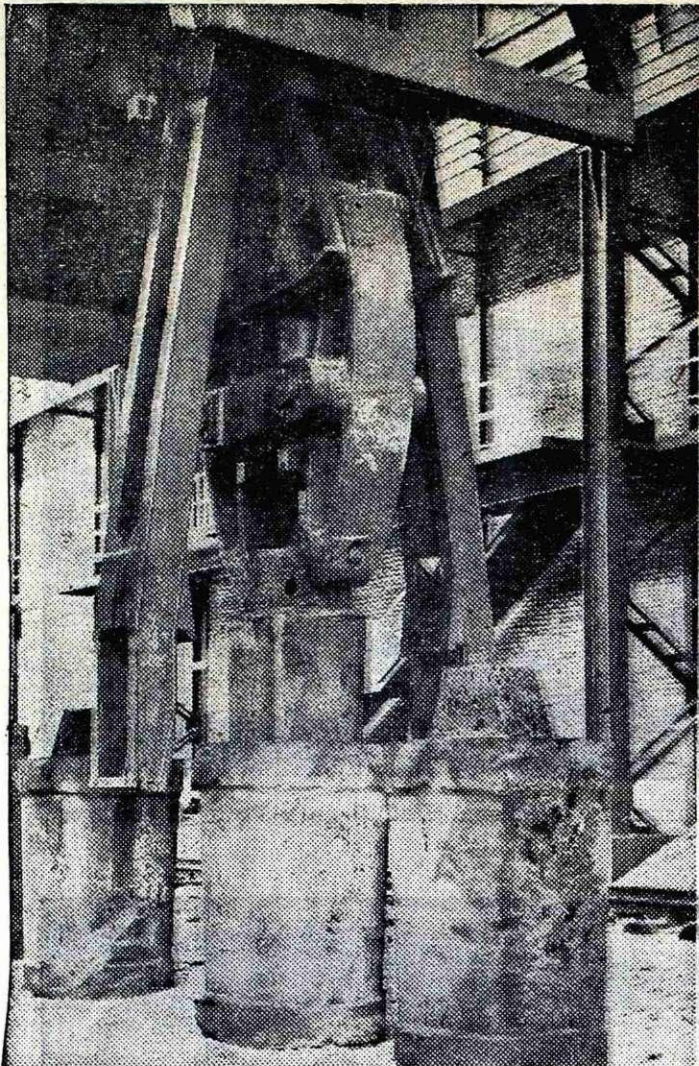
S posebnim dvigalom, ki so ga pripeljali iz Milana (Italija) so v Postojni pretovorili stojalo na železniški vagon

Oprema za nove valjarne je po skoraj enotedenskem potovanju prispela na cilj

Blizu 120 ton tehta ta del stojala za novo bluming valjarno na Belškem polju, ki naj bi v letu 1965 že začela obratovati

Ce verjamete ali ne, ta posnetek je iz naše železarne. Novi striper žerjav v valjarni Bela poskusno obratuje.

Seja zbora delovne enote žebljarna

Obračun dela organov delavskega samoupravljanja

Pred kratkim je bila v žebljarni seja zbora delovne enote. Na seji so razpravljali o kandidatni listi za volitve članov novih samoupravnih organov ter o delu samoupravnih organov v pretekli mandatni dobi. Ker poročilo predsednika delavskega sveta žebljarne obravnava tudi nekaj takih problemov, ki se nanašajo na vso železarno, je prav, da v skrajšani obliki seznanimo bralce »Železarja« s tem poročilom.

Delavski svet železarne je imel v pretekli mandatni dobi 14. rednih sej. Na teh sejah so obravnavali oz. poslušali poročila o gibanju proizvodnje, razpravljali so o osebnih dohodkih, investicijskem vlaganju, pomanjkanju delavcev, varčevanju z materialom, o kvalitetni izdelavi, reorganizaciji obrata, pripravi za skrajšani delovni čas itd.

O izpolnjevanju planskih nalog so razpravljali skoraj na vsaki seji, ker so se zavedali, da se ob rednem zasledovanju problematike lahko ugotovi, kje je treba še ukrepati. Tako so na seji DS DE ugotovili, da stroški predelave žičnikov in bodoče žice naraščajo. Ugotavljali so tudi, na kakšen način bi stroške znotraj obrata zmanjšali na minimum. Naslednja ugotovitev je bila, da na povečanje ali zmanjšanje dohodka vplivajo tudi zunanji

vplivi. Opozoriti je treba na asortiment žičnikov, ki se iz leta v leto spreminja in lahko bistveno vpliva na finančno realizacijo. Ker v zadnjem času ni večjih povpraševanj za modre in pocinkane žičnike, ki imajo višjo prodajno ceno in če bo zaradi tega manj naročil, je prav, da se tej situaciji prilagodi tudi finančni plan. Komercialni sektor bo moral v bodoče posvetiti večjo pozornost zaključevanju naročil za žičnike, od katerih ima lahko podjetje in delovna enota večji dohodek. Zanimive so tudi nekatere ugotovitve glede cene za vložno žico za žičnike. Če bi dobivali žico navadne kvalitete, bi bila skoraj za 25 dinarjev cenejša pri kilogramu, hkrati pa bi lahko povečali proizvodnjo, ker bi orodje na žebljarskih strojih lahko več zdržalo, medtem ko je izdelava žičnikov iz jeklene žice v zadnjem času skoraj nemogoča.

Delavski svet delovne enote je sprejel ustrezne sklepe glede naročil ter prodaje žičnikov, ki predstavljajo večji dohodek. Glede vložne žice za žičnike je delavski svet mnenja, naj bo taka, da bo odgovarjala predpisom za izdelavo žičnikov. Žico iz globokega vleka naj žebljarna dobiva le pod pogojem, da razlika v ceni krije obrat, ki je povzročil, da žica ni primerna za prodajo in ne ustreza naročilom, za katere je bila namenjena.

Delavski svet delovne enote je posvetil pozornost tudi osebnim dohodkom. Znano je, da se osebni dohodki formirajo po določenem ceniku za izdelane oziroma odpredelane izdelke. Bolj problematično je razdeljevanje osebnih dohodkov med proizvajalce in dosedanja način, ki je bil osnovan na nekem povprečju, ni bil pravičen, še manj pa vzpodbuden za povečanje proizvodnje in storilnosti. Samoupravni organi in tudi obratovodstvo se zavedajo, da tak način nagrajevanja ali z drugimi besedami povedano, izračunavanje osebnih dohodkov predstavlja coklo nadaljnjemu razvoju žebljarne. Na 13. seji delavskega sveta delovne enote so prišli do zaključka, da je edini izhod v reorganizaciji obrata ter drugačni organizaciji dela.

V žebljarni naj bi imeli osem samostojnih obračunskih enot. To pomeni korak naprej. S tem predlogom so se strinjali tako upravljavci kakor tudi obratovodstvo delovne enote. Vsaka od obračunskih enot naj bi formirala

in tudi samostojno obračunavala osebni dohodek. Tak način gospodarjenja bo seveda zahteval visoko zavest upravljavcev ter čvrsto organizacijo dela, vzorno disciplino itd. Obračunska enota naj bi imela naslednje grupe: žebjarji, bodoča žica, vzmeti, zavijalnica, čistilci, transport, pocinkovalnica, modrilnica ter vodstvo obrata.

Napravili so že nekaj poizkusov in na prostovoljni osnovi ustanovili ekipe na III, IIII, IV. in V. žebljarski skupini, ki so v aprilu in maju potrdile teoretična predvidevanja. Z novo organizacijo dela (žebjar in trije pomočniki) so dokazali, da je možen prehod na 42-urni tednik ob enakih oz. boljših osebnih dohodkih, saj je storilnost dela že v prvem poizkusnem mesecu porasla za 18%. S poizkusi so nadaljevali tudi v maju in dosegli še boljše uspehe. V juniju sta obratovala tudi VI. in VII. žebljarska skupina po tem sistemu.

Vso skrb bo treba posvetiti modernizaciji obrata. Odpraviti bo treba težko fizično delo, ki je največkrat vzrok, da delavci odhajajo iz žebljarne. To velja predvsem za čistilnico ter razkladanje in prevažanje žice v obratu. Reševanje takih problemov z nekakšnimi nagradami ni najboljše in tudi ni skladno z načeli socialistične proizvodnje. V tej smeri je bilo napravljenih že nekaj ukrepov. Za odobritev notranjega transporta sta bila odobrena dva vilicarja, izdelujejo pa tudi nove čistilne bobne. Odprto je še vprašanje razkladalne rampe in higienskih prostorov, ki ne odgovarjajo ter jih bo treba premestiti. Za higienske prostore je že predvidena nova lokacija v bližini garderobe.

To je torej nekaj nalog in problemov, s katerimi se bodo srečali novoizvoljeni samoupravni organi žebljarne v novi mandatni dobi.

Jože Kokalj

ZAHVALA

Ob tragični izgubi dragega moža in očeta

FRANCETA ROPRETA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam ob tej bridki izgubi kakorkoli pomagali. Prav posebna zahvala govornikom za poslovilne besede, njegovim ožjim sodelavcem z Javornika II, godbi DPD Svoboda Javornik in ostalim sovaščanom in znancem, ki so ga spemili na njegovi zadnji poti.

Zalujoča žena Jerca s hčerko Branko in ostali

O urejevanju okolice

Večkrat čitamo v Železarju želje ali predloge, kako naj bi uredili okolico naših naselij, da bi bila čim lepša in bivanje v njih čim bolj prijetno. Slika, ki predstavlja del naselja četvorčkov na Koroški Beli, še bolj pa sprehodi do novega gradbišča, pa vas lahko prepriča, da smo pri urejevanju okolice, na tem koncu že prešli od besed do dejanj.

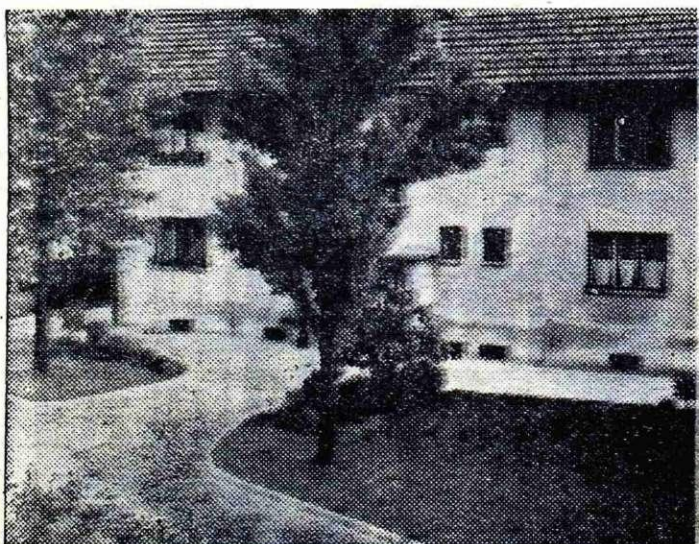
Seveda ni šlo brez težav, predvsem pa ne brez finančnih sredstev. Stanovanjske skupnosti Javornik — Koroška Bela za nabavo in prevoz

robnikov. Kljub temu pa je bila odločilna pri ureditvi okolice pobuda stanovalcev in seveda vloženo fizično delo pri ravnanju terena in pripravi gred za cvetlične nasade. Lahko trdimo, da že sedanjí izgled in ureditev daleč odtehtata skromna finančna sredstva, vložena v ureditev, posebno ker je bilo že več primerov, da so bili zaradi nezainteresiranosti stanovalcev in malomarnega odnosa nasadi uničeni, zaman ves trud in izgubljena precej večja finančna sredstva. Seveda pa je ureditev in enkratna nasa-

ditev cvetličnih gred samo začetek, ki terja pripravljenost prav vseh stanovalcev, da bo park tudi vzdrževan. Če te pripravljenosti ni, je škoda začeti s kakršnokoli akcijo. Če je hišni svet »bogat« so problemi sicer manjši, vendar pri sedanjí razdelitvi najemnine najbrže nobenemu HS ne ostaja kaj prida še za urejevanje okolice. Tako je tudi pri nas, zato smo že letos med stanovalci izvedli nabiralno akcijo za nakup rož, ki je, razen nekaterih res redkih izjem, lepo uspela. Seveda pa se drži pri njem odbor HS določene načrtovitosti in prepušča nasaditev strokovno usposobljenemu rtnarju. Brez dvoma bomo z nekaj discipline, predvsem pa z vestnim vzdrževanjem nasada, dosegli na tem področju še lepši uspeh.

Ko pa smo že omenili težave, pa ne moremo mimo tega, da nas je lanskoletna sprememba v razdelitvi najemnine tako prizadela, da dejansko ne moremo več govoriti o gospodarjenju z družbenimi stanovanji, pač pa lahko samo še gledamo, kako stavbe propadajo. Ali mora res priti do večje škode, da se nekdo zgane. Vsi, ki so hotrovali šablonski spremembi razdelitve najemnin v jeseniški občini, najbrže niso gledali dalj kot do plavžarskih blokov. Sicer pa o tem drugič kaj več!

SM

Stanovalci v četvorčkih na Koroški Beli so lepo uredili okolico stanovanjskih blokov. Naj bo njihovo prizadevanje vzgled tudi hišnim svetom in stanovalcem na Plavžu in drugod.

Bolezensko odsotnost smo znižali za 0,79 odstotkov

Ko spremljamo gibanje odsotnih z dela zaradi bolezni, nesreč pri delu in poklicnih bolezni ter podatke primerjamo s preteklim letom za isto obdobje, nam kažejo ugotovitve, da smo v prvih štirih mesecih znižali bolniško odsotnost proti letu 1963 za 944 primerov in 5662 dni ali za 0,79 odstotka na povprečni stalež zaposlenih. Porasla je samo odsotnost zaradi porodniških dopustov za štiri primere in 1153 dni. V splošnem so precej nižji izgubljeni dnevi zaradi nesreč pri delu in poklicnih bolezni in sicer za 106 primerov in 1080 dni, ali za 0,26 odstotka na povprečni stalež zaposlenih.

Odsotnost zaradi bolezni pa smo zmanjšali skupno za 838 primerov in 4582 dni, ali za 0,63 %.

V letu 1963 smo imeli v prvih štirih mesecih skupno 5487 primerov in 48.198 dni bolniške odsotnosti, ali 7,12 %. Letos v istem obdobju pa smo imeli skupno samo 4543 primerov in 42.536 dni bolniške odsotnosti, ali 6,33 % na povprečni stalež zaposlenih.

Zaradi porodniških dopustov smo imeli v letu 1963 29 primerov in 2858 dni, ali 0,42 %, letos pa 33 primerov in 3933 dni, ali 0,59 %. To je za 0,17 % več kot v preteklem letu.

Če primerjamo odsotnost zaradi bolezni, nesreč in porodniških dopustov do 30 dni in nad 30 dni z istim obdobjem v preteklem letu, smo bolovanja do 30 dni zmanjšali skupno za 894 primerov in 1357 dni, ali za 0,18 % na povprečni stalež zaposlenih. Od tega pri nesrečah in poklicnih obolenjih za 90 primerov in 551 dni, ali za 0,08 %. Odsotnost zaradi bolezni pa smo znižali za 804 primere in 806 dni, ali za 0,10 %.

V letu 1963 smo imeli v prvih štirih mesecih skupno izgubljenih dni zaradi bolovanja do 30 dni 4916 primerov in 28.352 dni, ali 4,19 % na povprečni stalež zaposlenih. V tem letu pa v istem obdobju 4022 primerov in 26.993 dni ali 4,01 %.

Bolezensko odsotnost nad 30 dni, ali za 0,61 %. Od tega nesreče pri delu in poklicne bolezni za 16 primerov in 519 dni, ali za 0,08 % odsotnosti, zaradi bolezni pa za 34 primerov in 3776 dni, ali za 0,53 % na povprečni stalež zaposlenih.

Primerjava gibanja bolniškega staleža po ekonomskih enotah z istim obdobjem preteklega leta nam kaže, da so najbolj znižali bolniško odsotnost v topilnicah in sicer za 319 primerov in 2610 dni, ali za 1,85 %. Najbolj so znižali bolovanja v martinarni, in sicer za 93 primerov in za 957 dni, ali za 2,15 % na povprečni stalež zaposlenih.

Samotarna je znižala število primerov, dnevi odsotnosti pa so porasli za 260 dni, ali za 1,38 %.

V livarnah je večja odsotnost samo nad 30 dni (za 0,78 %), medtem ko je odsotnost do 30 dni nižja v vseh ekonomskih enotah topilnic.

Tudi v valjarnah je odsotnost zaradi bolezni in nesreč pri delu nižja za 238 primerov in 1376 dni, ali za 0,88 %.

Večje je bolovanje v žični valjarni za 11 primerov in 174 dni, in to bolovanja nad 30 dni.

V valjarni 2400 so porasla bolovanja do 30 dni, nad 30 dni pa so nižja, tako da je v skupnem znižanju proti lanskemu letu.

Tudi v Javorniku IV je bolniška odsotnost večja do 30 dni za dva primera in 49 dni, nad 30 dni pa manjša za 95 dni.

V predelovalnih obratih so znižali bolniško odsotnost skupno za 79 primerov in 602 dneva, ali za 0,9 %. V glavnem so nižja bolovanja nad 30 dni, medtem ko so bolovanja do 30 dni porasla.

V strojno-energetski grupi je nižja bolniška odsotnost za 197 primerov in 1187 dni, ali za 0,66 % na povprečni stalež zaposlenih.

V OTK in garaži je porasla bolniška odsotnost. V OTK je višja odsotnost za 24 primerov in 443 dni, ali

1,91 %, v garaži pa za pet primerov in 24 dni, ali za 1,46 % na povprečni stalež zaposlenih.

V gostinski enoti »Železarn« je bolniška odsotnost nižja kot v letu 1963, in to za 13 primerov in 65 dni, ali za 0,65 %. Nižja je bolniška odsotnost nad 30 dni, medtem ko je do 30 dni porasla napram preteklemu letu za 299 dni, ali za 1,72 %.

V primerjavi s preteklim letom ugotavljamo, da smo le nekako uspeli zmanjšati število bolniške odsotnosti, zlasti nad 30 dni in smo s tem zmanjšali resnejša obolenja. Prav tako so manjša bolovanja zaradi nesreč in poklicnega obolenja za več primerov do 30 dni in nad 30 dni, iz česar lahko sklepamo, da so po ekonomskih enotah pričeli posvečati večjo pozornost varnosti pri delu in izboljšanju delovnih pogojev. Precejšen vpliv ima tudi to, da s sredstvi za kritje nadomestil osebnega dohodka zaradi nezmožnosti za delo do 30 dni upravljajo ekonomske enote.

V glavnem smo z znižanjem odsotnosti lahko zadovoljni, zlasti še, če upoštevamo epidemijo gripe, ki je bila v tem letu zelo močna, saj smo v železarni kljub cepljenju imeli okrog 600 primerov obolenj in okrog 3000 izgubljenih dni samo zaradi gripe, ki jo v preteklem letu skoraj ni bilo.

Ž. T.

Strokovno izobraževanje varilcev v cevarni

Na pobudo obratovodstva cevarne in članov kolektiva je bil v maju večdnevni tečaj v organizaciji Železarskega izobraževalnega centra. Tečaja so se udeležili vsi delovodje, vodje varilnice in vsi varilci, kateri varijo z butanom.

Za proizvodnjo varjenih cevi smo po osvoboditvi uporabljali za predogrevanje pri varjenju plin metan, ki smo ga dobivali iz Dolnje Lendave. Ker so v Lendavi spreminili proizvodnjo, so nam prenehali dobavljati ta plin. Tako smo z majem preuredili dosedanje metansko napravo v butansko s tem, da smo dosedanje prostore uporabili za skladišče butanskih jeklenk, poleg pa uredili novo napravo za butan.

Ker upravljanje z gorljivimi plini zaradi varnosti zahteva posebno znanje, je bilo nujno potrebno, da se s tem vsi, ki imajo opravka z butanom, čim bolje seznani. Pri tem nam je priskočil na pomoč Železarski izobraževalni center in organiziral tečaj, katerega se je udeležilo 27 članov kolektiva cevarne. Inž. Jeram je kot predavatelj v tem kratkem tečaju obširno obravnaval vse podrobnosti pri uporabi in

izkoriščanju butana v proizvodnji ter varnosti pri tem.

Ob zaključku tečaja so bili izpitni. Rezultati izpitov so pokazali, da so se vsi tečajniki zanimali za snov, ker so

se zavedali, da bo potem njihovo delo mnogo lažje. Ne bo negotovosti, počutili se bodo bolj varne, sedaj ko vedo, kako je treba uporabljati butan. Vsi tečajniki so opravili izpit, o koristnosti tečaja pa priča tudi uspešno enomesečno obratovanje z butanom.

Tečajnik

Pismo iz JLA

Ni še dolgo tega, ko sem se moral posloviti in tudi sam obleči vojaško suknjo. Marsikatero slovo je bilo težko, da, celo solze so se zalisketale v očeh.

Postal sem vojak, spoznal vojaško življenje in zlagal bi se, če bi dejal, da mi v začetku ni bilo težko. Toda resle v začetku. Kmalu sem spoznal, da je JLA tista, ki veliko pripomore k razvijanju bratstva in enotnosti naših narodov.

Večkrat se spomnim tovarišev z dela in naše prelepe Slovenije, toda tudi kraj, kjer se sedaj nahajam, je lep in tudi življenje, ki ga se-

daj živim, je lepo. Spoznal sem mnogo novih prijateljev iz različnih krajev Jugoslavije, spoznal sem vojaško življenje takšno kot je: veselo, trdo, prešerno in disciplinirano.

Moji prvi vtisi so torej ugodni in prav to hočem povedati vsem v vašem in mojem kolektivu, da nisem prav nič razočaran, toda kljub temu se večkrat spomnim na dom in delo v železarni.

Se mnogo delovnih uspehov, posebno mladini, vam želi

Alojz Kilar
v. p. 8496/4
Beograd

Novi člani upravnega odbora

1. Brun Berti, Jeklovlek; 2. Golc ing. Vin-ko, UOS; 3. Kalan ing. Alojz, Martinarna; 4. Kavčič ing. Aleksander, Valjarna tanke pločevine; 5. Labura Zvone, Žebljarna; 6. Likovič Vladimir, Mehanična delavnica Jesenice; 7. Pogačnik France, Komercialni sektor; 8. Pust-Bogomir, Elektro toplotna energija; 9. Ščavničar Ivo, Sektor za ekonomiko; 10. Zupan Anton, Profilna valjarna.

NAMESTNIKI

1. Čop Janko, Martinarna, 2. Lenar Jože, Promet; 3. Smolej Zdravko, Komercialni sektor; 4. Sodja Ivan, Elektroodni oddelek; 5. Šuligoj Franc, Valjarna 2400; 6. Torkar Rado, Livarna.

Poročilo o rekreacijski dejavnosti na seji UO

Upravni odbor železarne je imel 24. 6. 1964 34. redno sejo, ki je bila verjetno zadnja seja pred primopredajo. Zato je upravni odbor na tej seji reševal nekaj zaostalih vprašanj, predvsem je pregledal neizpolnjene sklepe, razpravljal o poročilu športne in rekreacijske dejavnosti ter potrdil finančni plan izobraževanja.

Glede neizpolnenih sklepov je UO ugotovil, da posamezne službe, ki so zadolžene za izvajanje sklepov, le-te zelo neekspeditivno rešujejo. Zato je UO zadolžil glavnega direktorja, da pospeši reševanje in izvajanje sklepov preko kolegija.

Poročilo o športni in rekreacijski dejavnosti, ki ga je pripravil kadrovski sektor,

je UO sprejel in sklenil, da ga preko komisije za družbeni standard posreduje tudi delavskemu svetu železarne. Komisiji za družbeni standard UO priporoča, da poročilo dopolni s konkretnimi predlogi sklepov predvsem v naslednjem smislu.

Potrebno bo izdelati:

- program rekreacijske dejavnosti v naši železarni z ozirom na skrajšan delovni čas;
- zagotoviti sredstva za izgradnjo rekreacijskih površin;
- za razvoj in organizacijo rekreacije organizirati službo z odgovarjajočim strokovnim kadrom. Pripraviti predlog za namestitev organizatorjev in izvajalcev rekreacije (re-creatorjev);
- program izgradnje rekreacijskih površin koordinirati s skupščino občine in družbenimi organizacijami.

UO je na tej seji sprejel finančni plan izobraževanja strokovnega kadra, ki predvideva za to 150 milijonov dinarjev potrebnih sredstev. UO naroča odgovornim organom in službam, da v zvezi z izobraževanjem našega strokovnega kadra preko zavodov s temi zavodi uredijo pogodbo plačilo za storjene usluge na področju izobraževanja. Ta predlog finančnega plana izobraževanja je treba predložiti preko komisije za kadre in izobraževanje še delavskemu svetu v odobritev.

S predlogom nagrajevanja študentov in dijakov, ki bodo v času šolskih počitnic delali ali prakticirali v železarni, se je UO strinjal in naročil, da se jim za vsak delovni dan sproti izdaja bon za malico v višini 100 dinarjev.

S predkongresne konference Zveze komunistov občine Jesenice

IZVLEČKI IZ RAZPRAVE

V zadnji številki Železarja smo obširneje pisali o predkongresni konferenci komunistov občine Jesenice. Objavili smo kratek izveček iz poročila sekretarja občinskega komiteja ZKS tov. Žvana, danes pa objavljamo razprave treh govornikov, ki so v glavnem obravnavali problematiko naše železarne.

JOŽE KNIFIC:

Brez vložka ni proizvodnje

Menim, da bi konferenca morala sprejeti ustrezne zaključke. Dobro vemo, kaj pomeni železarna za našo občino, toda kljub temu z našo dejavnostjo ne moremo biti preveč zadovoljni. Naša osnovna naloga, ki je razvidna iz gradiva VI. plenuma CK ZKJ, je, da si prizadevamo za zvišanje življenjskega standarda delovnega človeka. Spregovoriti bomo morali o proizvodnji v železarni ter zmanjšanju materialnih stroškov, tako bi tudi lahko povečali osebne dohodke. Če si ogledamo naše materiale, potem lahko spoznamo kam vodi pot. V zadnjem času so prostori namenjeni za vložek skoraj prazni. Če vložka ne bo, tudi proizvodnje ne bomo imeli. Res je tudi, da so razlike pri ceni za vložni material. V zadnjih mesecih smo dokazali, da lahko več napravimo, toda zdaj pa že zaostajamo in obrat je izprazen. Vprašanje je, kako bo v prihodnjih mesecih. V železarni delamo tudi za izvoz in menimo, da se material, ki ga izdelujemo, splača izvažati, ker nam ga v tujini

bolje plačajo. Žal pa iz materiala, ki ga imamo na razpolago za pocinkanje ne moremo izdelati kvalitetnih izdelkov in je današnje stanje zaradi tega slabo.

Se nekaj o zmanjšanju proizvodnih stroškov. V delovni enoti in seveda tudi v ZK si močno prizadevamo, da bi znižali materialne stroške ter da bi izboljšali izplen. V zadnjih letih smo dosegli nekaj uspehov, toda žal ob koncu leta nimamo pravih rezultatov. Stroške smo zmanjšali za določene milijone, od leta 1962, potem so nas prepričevali, da nismo pravilno planirali. Na ta način smo za milijone znižanih proizvodnih stroškov dobili zelo malo. Vprašanje je, če bomo imeli kaj od tega, ko bomo zniževali materialne stroške. Ing. Pohar je v svoji razpravi dejal, da imamo pridne ljudi. Ljudje so res pridni, vendar takrat kadar ugotovijo, da se jim izplača delati. Tudi honorarnega dela bo manj, če bodo ljudje plačani na svojih delovnih mestih tako kot je treba, z vložkom pa slabo kaže.

JANKO BAUMAN

O problemih martinarne

Ker sam delam v martinarni, lahko podrobneje opišem stanje v našem obratu. Znanje je, da s 4 izmanskimi obratovanjem nismo uspeli in je železarna takrat imela veliko škodo. Na 4 izmene smo poizkusno začeli obratovati maja 1963. Prvi mesec smo še zdržali, v juniju pa smo že zaostajali. Res je tudi, da so poletni meseci za martinarje zaradi vročine najtežji, s svojim delom pa so začeli delati škodo, tako da je bila v 3 mesecih že ogromna. Mislim, da bi morala železarna vse take stvari hitreje reševati. V zvezi s položajem v martinarni, naj omenim še vprašanje kadrov. Dogaja se, da dobimo v martinarni ljudi, ki pa se ne morejo živjeti v naše okolje in že odhajajo. Omeniti je treba slaba stanovanja naših delavcev, predvsem velja to za stanovanja v barakah na Straži. Takšno stanovanje ne ustreza našim martinarjem. Kako moremo pričakovati uspešno delo če martinar nima ustreznega

počitka. Zaradi tega je delo opravljeno slabše kot bi moralo biti. Če hočemo, da bodo martinariji delali, jih je treba tudi primerno plačati. Predvsem to velja za nedeljsko delo. Te ukrepe bomo morali storiti čimprej, ker se nam sicer lahko zgodi, da bo proizvodnja jekla manjša. Tudi potrebne kadre bomo morali čimprej dobiti, ker nam dobrih delavcev primanjkuje. Zgodi se, da s transportnega oddelka dobimo delavce, ki delajo 2 do 3 dni, in že dobijo naziv prvega jamskega pomočnika. Martinarna ne bi smela biti poizkusni zajec, pač pa mora dobiti mesto v železarni, ki ji pripada martinariji pa prejemeke za opravljeno delo. Uprava podjetja ter samoupravni organi naj v prihodnje še bolj temeljito proučujejo probleme, s katerimi se srečujemo martinariji, kajti od tega ne bo imela koristi samo železarna, ampak celotna komuna.

CIRIL TRILER

O delu komunistov na prometnem oddelku

Na predkongresni konferenci še ni nihče spregovoril o delu osnovne organizacije ZK, v kateri aktivno deluje. Zato naj povem nekaj besed

o delu OO ZK promet. Za našo osnovno organizacijo ZK lahko trdim, da je na tako nizki ravni, da je vprašanje, če jo sploh še moremo voditi. Vzroki za tako slabo stanje pa so naslednji:

Izpad posameznih članov ZK, ki so bili več let na vodilnem mestu, bodisi v sindikalni podružnici ali pa sekretarji OO ZK itd. Prav ti ljudje so največ krivi, da naša organizacija ni delovna, ter da se premalo zanima za splošno dejavnost in gospodarjenje. Posamezniki so pri nas napravili že veliko škodo. Precej železniških vagonov smo že uničili in veliko strojev zapravili. Nekateri so se zagovarjali pred disciplinskim in okrožnim sodiščem, nihče pa še ni polagal računa pred partijsko organizacijo. Po zadnji nesreči, ki je povzročila škodo okrog 100 milijonov dinarjev, pa je vprašanje, če moramo čakati res tako dolgo, da bo sodišče dokončno izreklo svoje mnenje. OO ZK je dolžna, da opozarja oz. prepričuje vsako morebitno delo, ki bi povzročilo škodo. Pri nas ni tako. Vodstveni kader pri nas ne pozna svojih dolžnosti oziroma jih premalo pozna. Tudi prepiri med vodilnim osebjem niso zaželeni, ker škodujejo ugledu našega oddelka. S temi pojavi smo prišli že tako daleč, da lahko pride spet do »ka-

rambola.« Če smo vsi ljudje neinteligentni in če nimamo srčne kulture, da se nam to očita na vsakem koraku, moramo vedeti, da nekaj ni v redu ter da moramo poiskati vzroke našemu prepiru. Namesto, da bi vodstvo oddelka skrbelo za delo, skrbijo za vse drugo in samo za tisto ne, kar je treba. Nihče ne pogleda, kako je v kurilnici, kakšno je stanje na prosti, v vozovni delavnici, na transportu in zakaj toliko brigad stoji ter zakaj so stojnine. Enkrat se bomo morali le sestati in komuniste pripraviti do tega, da bodo spregovorili in povedali svoje mnenje o tem. Pred nami je rekonstrukcija železarne. Menim, da bomo morali še veliko storiti, da bomo zadovoljili potrebe vseh obrátov. Vendar pa bo ob takih odnosih kot jih imamo sedaj še veliko problemov in zastojev.

Se nekaj besed o nagrajevanju. Ugotavljamo, da je vodstvo sebi ustvarilo višino postavke, ki dosega 400 din, medtem pa so ostali delavci na spodnji stopnji. Menim, da je številka 400 din največja v železarni. Nobeno podjetje in tudi obratovodstvo nima take višine. Znamo si ustvariti dohodke le zase, ne pa za svoje delavce. Zaradi tega so nekateri delavci že odpovedali delovno razmerje, med njimi je tudi 10 starih delavcev. 10 starih delavcev pa pomeni toliko kot če bi morali dobiti 20 ali 30 mlajših. Stare delavce lahko razporedimo na slehernno delovno mesto, sedaj pa je zmanjkalo denarja in se selijo drugam.

Na današnji konferenci ni nihče spregovoril o naši mladini v železarni. Včasih smo imeli na prometnem oddelku eno od najmočnejših mladinskih organizacij, današnja mladinska organizacija pa ne dela, ker tudi partijska ni storila tisto, kar bi morala. Izostanki od dela so vedno pogostejši kot kdajkoli prej. Če komu odrediš to ali ono delo, že odgovarja potem so tu še grožnje in ugled je padel. Tudi tega je kriva partijska organizacija.

To je nekaj izvečkov iz razprav na predkongresni konferenci Zveze komunistov občine Jesenice. Našim bralcem zaradi obsežnosti žal ne moremo posredovati tudi ostalih razprav, v katerih so govorniki obravnavali veliko konkretnih problemov iz železarne in občine.

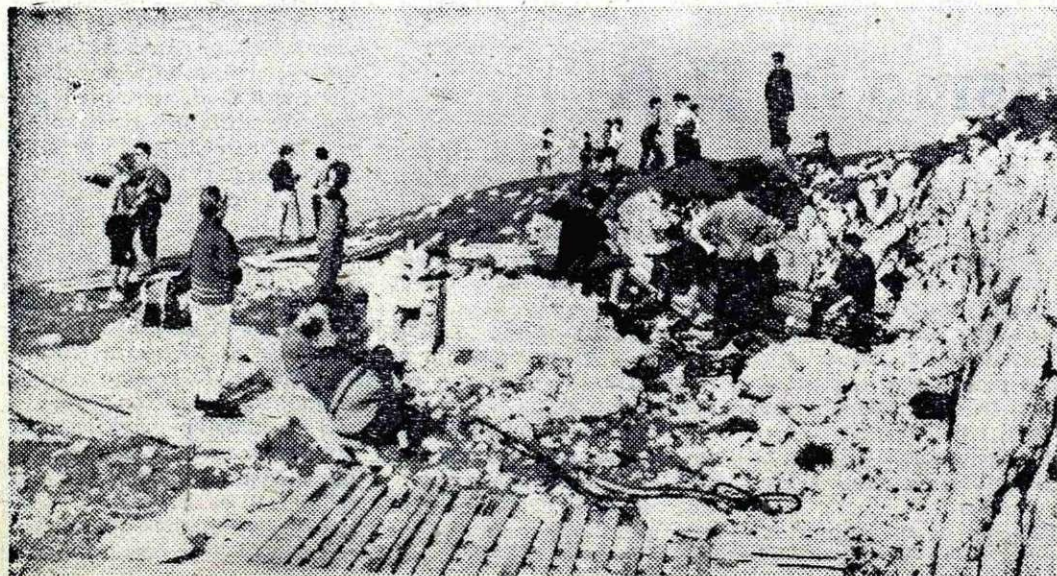
**Opisujte
v Železarja!**

Mladi gorenjski planinci na Stolu

V soboto je bil zbor mladih planincev Gorenjske pri Valvazorju. Prišli so iz 12 planinskih društev. Najbolj masovno so prišli iz Kranja (74). Namen tega zbora je bila akcija za prenos desk na Stol za gradnjo Prešernove koče.

V nedeljo se je že v zgodnjih jutranjih urah podala dolga kolona 170 mladincev z deskami na ramenih, na vrh Stola. Žal, se te akcije ni udeležila mladina PD Jesenice.

—nc.

Med planinci na Stolu, kamor so prinesli deske za novo Prešernovo kočo.

Varilci železarne na poučni ekskurziji

Kakor vsako leto se je tudi letos odbor DVT Železarne Jesenice odločil izvesti poučno ekskurzijo in izlet njenih članov v podjetje, kjer se ukvarjajo s problemom varjenja. Eno takih podjetij je Tovarna emajlirane posode v Celju.

Po prijetni vožnji z avtobusom jeseniškega podjetja smo se ustavili pred upravno stavbo omenjene tovarne, kjer so nas sprejeli celjski člani DVT in uslužbenci tovarne.

Takoj so nam povedali, da so letos postavili acetilensko postajo, največjo v Jugoslaviji. Ogledali smo si ta objekt, ki je približno kilometer izven podjetja. Naprave so popolnoma avtomatizirane in proizvajajo 25 kub. metrov acetilena na uro, kar večkrat presega potrebe tovarne same. Proučujejo pa možnost, da bi zgradili kisikarno, ker kisik zaenkrat še vozijo iz Štor. V tovarni največ uporabljajo plamensko varjenje, kar smo lahko sami videli pri varjenju delov za radiatorje in banje. Poleg plamenskega varjenja je naše varilce zanimalo varjenje s praškom, ki je izključno s našim dodatnim materialom za varjenje pod praškom in tudi prašek naše proizvodnje EP-10. Naši varilni strokovnjaki glede naših izdelkov. Pohvalili so jih za varilne žice, tako za plamensko kot za električno varjenje, medtem ko jim prašek EP-20 dela nekaj težav zaradi odstopanja žilindre. Ker pa je hitrost približno 1 m na minuto neprimerna za prašek EP-20, so jim še naprej priporočili EP-10, s katerim dosegajo lepe uspehe. Po izjavah njihovih odgovornih ljudi bodo še v naprej kupci naših izdelkov.

Na več krajih v tovarni smo videli transformatorje za točkasto in kolutno varjenje. Vse dele za rebra radiatorjev, pločvino za vrče in banje varijo kolutno, ker je ta postopek zelo hiter in normalno en delavec na stroju napravi 200 in več reber na uro. Točkasto pa varijo predvsem razne ročaje za vse vrste posode. Po triurnem ogledu smo se poslovili od kolegov iz Celja z željo, da si ogledajo naše obrate, če ne prej, pa prihodnje leto, ko bo na Jesenicah občni zbor DVT Slovenije in bomo imeli v gosteh preko 200 uglednih strokovnjakov, ki se ukvarjajo z varilno tehniko in njenim napredkom. Za nas bo to priložnost, da te ljudi še bolj spoznamo z našim oddelkom za proizvodnjo dodatnega materiala od žice za plamensko, elektrod za obločno varjenje, do žice za varjenje pod praškom ter praškom, ki se je v zadnjem času zelo uveljavil.

Pot nas je vodila še v Rogaško Slatino, kjer smo si ogledali steklarno. Žal, smo prišli prepozno, da bi lahko videli proces v pečeh. Peči so

za obiskovalce najbolj zanimive, saj v njih dosegajo takšne temperature kot pri nas v SM pečeh. Kurijo pa jih prav tako z mazutom in generatorskim plinom. So podobne SM pečem, le da imajo več vrat in pri vsakih vratih dela po 8 delavcev, kar smatrajo za eno posado. Takih posad je 24. Podrobneje smo si ogledali brusilnico, kjer brusijo vse vrste steklenih izdelkov. Zanimali smo se za način nagrajevanja in zvedeli, da so plačani od kosa in vsak lahko na koncu dneva izračuna zaslužek. Seveda imajo tudi še faktor, ki je odvisen od let službe itd. Tako je bila naša pot v ti dve podjetji končana.

Po nekajurnem postanku v Rogaški Slatini smo se preko Celja vrnili domov. Med potjo smo si želeli ogledati letališče Brniki, kar pa zaradi defekta na avtobusu, nismo uspeli. Po krajšem postanku v priljubljenem Podvinu smo se varilci člani DVT vrnili domov, kjer so nas že naslednji dan čakale odgovorne naloge v železarni.

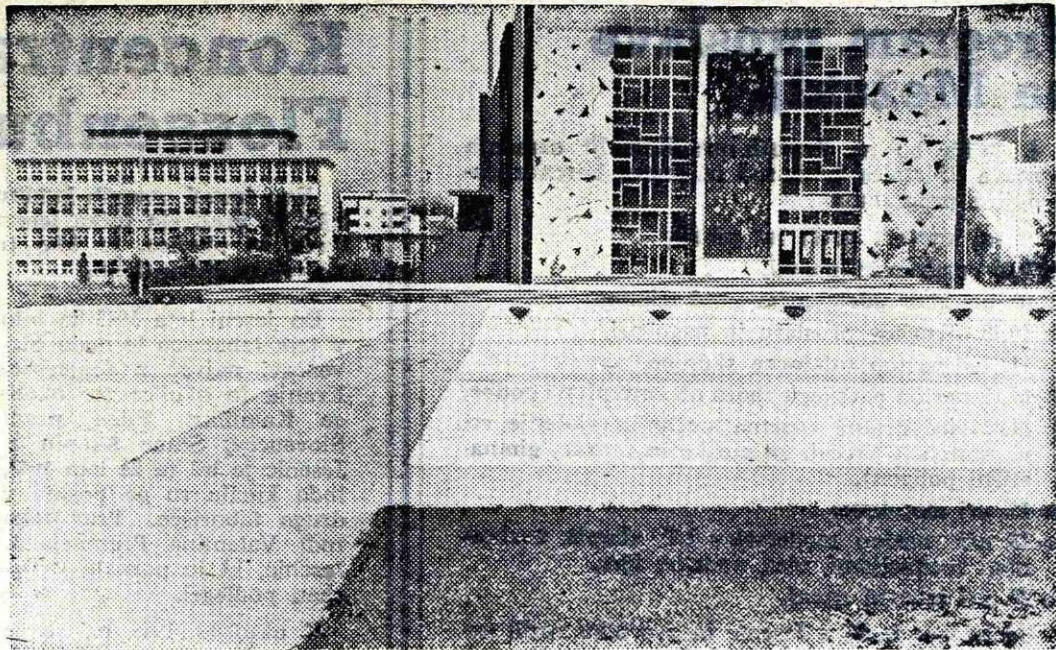
Naslednje leto bo v Essenu v Zahodni Nemčiji svetovna razstava varilne opreme in elektrod. Društvo namerava organizirati poučno ekskurzijo na to razstavo, kolikor bo naletelo na razumevanje odgovornih činiteljev, da bi nas finančno podprli in s tem omogočili uresničitev ogleda. Ker se varilstvo s hitrim razvojem industrije naglo širi, je nujno, da se naši varilci pa tudi strokovnjaki seznanijo z novimi napravami na področju varilne tehnike.

Franc Šifrer

Kaj naš občan vidi in o čem razmišlja

Ko tako hodiš po Jesenicah, marsikaj vidiš in če si sam, imaš na razpolago čas, da o marsičem tudi razmišljaš.

Prav lepo je, da se je investitor odločil, da dokončno uredi okolico dograjenih stolpičev na Plavžu. Pri taki ureditvi sta vsekakor dva partnerja. Prvi, ki to delo naroči in plača, to je investitor ter drugi, ki delo opravi, to je izvajalec. Vsekakor je običaj, da se za vsako delo sklepa pismena pogodba, s katero se izvajalec zaveže za kakovostno delo, investitor pa za plačilo opravljenega dela. Ko dnevno hodim mimo teh stolpičev in gledam kako izvajalec, za katerega pa ne vem kdo je, naročeno delo

Okolica kulturnega doma v Velenju. Lepo, kaj ne!

Bili smo v Velenju

Hortikulturno društvo Jesenice je v nedeljo, 21. junija, organiziralo poučno ekskurzijo v Velenje, ki je lepo uspela. Ogledali smo si mesto, ki je bilo zgrajeno po osvoboditvi ter se pogovarjali z ljudmi, ki so aktivno sodelovali pri izgradnji Velenja.

Mesto Velenje ne pomeni samo pašo za oči, ampak je to razstava sodobne arhitekture, preračunane na potrebe in koristi civiliziranega človeka. Tudi nasadi so lepo urejeni ter se lepo dopolnjujejo z objekti, tako da imamo pred seboj harmonično sliko. Tudi pri nas na Jesenicah bi radi imeli nekaj podobnega, kot smo videli v Velenju. Vendar bi za vse to morali imeti več smisla, potrebno pa bi bilo tudi sodelovanje vseh občanov. Tudi sredstva bi morala biti zagotovljena. Hortikulturno društvo Jesenice je od ustanovitve pa do danes doseglo lepe uspehe, vendar z doseženimi rezultati ne moremo biti v celoti zadovoljni. Menimo, da bi se moral krog množičnih organizacij, podjetij, krajevnih

skupnosti, političnih organizacij ter hišnih svetov strniti v močno enoto, ki bi bila sposobna opraviti potrebno akcijo. Skoraj ne moremo razumeti, da so predavanja, ki jih je organiziralo hortikulturno društvo Jesenice, v glavnem obiskovali le lastniki vrtov ter prebivalci, ki bi radi olepšali okna stanovanj s cvetjem. Kaj pa ostali? Tudi za okolico hiš, v katerih stanujemo, bo potrebno poskrbeti in jo primerno urediti. Odstraniti bo treba nepotrebno navlako, ki kvari lep izgled našemu mestu. Vsi vemo, da nam to ne ugaja, prepričani pa smo tudi, da bomo v kratkem času sedanje stanje ob sodelovanju vseh prebivalcev ter celotne jeseniške skupnosti tudi spremenili.

Ob zaključku še kratko obvestilo članom hortikulturnega društva Jesenice. V sredo, 8. julija ob 19. uri bo v gimnaziji sestanek vseh članov hortikulturnega društva. Lahko boste naročili razne jesenske sadike ter se prijavili za ogled alpskega botaničnega vrta v Trenti ter za izlet na Dolenjsko. Dobili boste tudi članske izkaznice in bilten št. 3 K.Z.

Nesreče

STROJNO-ENERGETSKI OBRATI

Mehanična delavnica

ANTON BERGELJ, dežurni ključavničar v šamotarni, je pri popravilu zagozdene košare dvigala padel z njo vred okrog 3 metre globoko in si poškodoval hrbet, roko in desno peto.

ANTON ROGELJ, dežurni ključavničar v martinarni, si je pri prenašanju droga za ponovno močno poškodoval prstanec leve roke.

ALOJZ KOLMAN, strojni ključavničar, se je med prenašanjem materiala na žago spotaknil, padel ter si ranil zapestje leve roke.

Konstrukcijska delavnica

STANKO BELČEC, monter na montaži, se je pri demontaži konstrukcije pred staro kovačnico oz. pri vezanju lete ubodel z žico v prst leve roke.

Promet

JANEZ TROJAR, progovni delavec na progi, se je med čiščenjem kretnice spotaknil, padel in si ranil prst leve roke.

Transport

VAJIM ČAJIČ, delavec ročnega transporta, je z drugom potiskal vagon. Na mokri tračnici mu je drog spodletel in ponesrečencu zlomil prstanec desne roke.

Dr. Milan Čeh

Program proslave na Mežaklji

4. julija bo na Ravnah na Mežaklji osrednja proslava 95-letnice železarne in dneva borca z naslednjim programom:

- ob 9. uri koncert godb na pihala,
- ob 9.45 partizanski napad,
- ob 10. uri zbor udeležencev pred tribuno,
- ob 10.30 otvoritev proslave in nagovori,
- ob 11. uri nastop folklorne skupine,
- ob 11.15 nastop pevskega zbora ob spremljavi godbe,
- ob 11.45 medobratna športna srečanja (vlečenje vrvi, štafeta v vrečah za moške in ženske, gimnastični poligon),
- ob 13. uri motokros,
- po 13. uri nastop modelarjev LT, skupin z zbornimi recitacijami, ples, športne igre,
- ob 20. uri taborni ogenj.

Udeležence bodo z Jesenic in avornika vozili avtobusi od 6. ure naprej vsake pol ure, iz Begunj, Gorij, Bleda, Radovljice pa bodo vozili avtobusi od 6.30 naprej po potrebi.

Če bo 4. julija deževalo, bo proslava 5. julija, če bi pa deževalo tudi 5. julija, bo proslava 12. julija.

Sindikata železarne vabi tudi člane drugih kolektivov in organizacij v naši občini ter izven naše občine, da se udeležijo čimbolj številno proslave 95-letnice železarne in dneva borca 4. julija na Ravnah na Mežaklji. Nasvidenje!

Srečanje v begunjskih zaporih v aprilu 1943

Med več tisoč zaporniki, ki so preživeli v času okupacije krajšo ali daljšo dobo v begunjski kaznilnici, je bil tudi prvoborec FRANC JERALA z Jesenic.

Več kot 12.000 naših ljudi je v tej kaznilnici preživelo najhujše trenutke svojega življenja. Tu je Gestapo na najbolj zverinski način izsiljeval svojim žrtvam priznanje o sodelovanju z narodnoosvobodilnim pokretom. Vsa ta mučenja in grozodejstva so bila že večkrat opisana, vendar se še vedno porajajo pred nami kot priča žilave borbe našega naroda proti okupatorju. 12.000 in več talcev je bilo tu obsojenih na smrt ali pa na koncentracijska taborišča in le redki so se lahko vrnil domov.

Eden izmed tisočev, ki so tu končali svoja mlada življenja, je bil tudi prvoborec FRANC JERALA z Jesenic. Kratko je bilo najino srečanje v begunjskih zaporih in vendar dovolj, da sem spoznal človeka, ki je takrat že napravil obračun čez svoje mlado življenje.

V drugi polovici aprila 1943 je prišel v našo sobo. Nasmešnil se je in pogledal po sobi, kjer nas je bilo lepo število zapornikov. »Tudi ti tu,« me je nagovoril. Poznala sva se pred vojno sicer le bežno, vendar sva bila takoj v odkritem pogovoru, ko mi je omenil, da je srečal mojega brata preteklo jesen na Jelovici.

Čudno se mi je zdelo, da je v civilni obleki, a kmalu mi je začel pripovedovati, da so ga Nemci ujeli kot kurirja, ga prepeljali v Begunje in ga močno pretepli. Od njega so hoteli izvedeti, kje so postojanke na Jelovici in tudi zahtevali, da jih pripelje do naših položajev. Zahtevali so da postane izdajalec. Težko se mi je bilo odločiti in le dvoje je imel pred seboj. Če odkloni zahtevo, potem je gotovo, da ni za njega nobene rešitve, pa vsaj navidezno pristane na zahtevo, potem

je morda le trohica upanja, da pobegne. In tega upanja se je oprijel. Dali so mu civilno obleko in čevlje ter ga odpeljali v Radovljico, kjer pa je bil vedno pod nadzorstvom v družbi ljudi sumljivega vedenja. Niti za hip ni bil sam in ni dobil priložnosti, da bi se izmuznil. Še vedno pa je imel le upanje, da se mu bo beg posrečil.

Že čez nekaj dni so pripravili Nemci hajko, kjer naj bi postal Jerala izdajalec in kjer naj bi izdajal tovariše, na katere so ga vezali opomini na prestane napore in boje. Slutil je, da mu bo beg onemogočen in se je zato uprl. Ponovno so ga močno pretepli in odvedli nazaj v Begunje.

Težko mu je bilo, ko mi je vse to pripovedoval, saj je dobro vedel, da za njega ni več rešitve. Preponosen pa je bil, da bi se vdajal obupu. Bil je prepričan v našo končno zmago, čeprav je vedel, da on tega ne bo dočakal. Žal se je njegova slutnja le prehitro uresničila. Že čez nekaj dni je odšel od nas, ponesen kot zavezen in borben Slovenec in komunist, saj je dobro vedel, da si brez boja in žrtve ne bomo priborili svobode.

Srečko Šorli

Koncentracijsko taborišče Flossenbourg na Bavarskem

Eno izmed mnogih koncentracijskih taborišč v Nemčiji, kjer je preživelo težka leta tudi nekaj internirancev z Jesenic in okolice, je bilo tudi taborišče Flossenbourg na Zgornjem Bavarskem.

Do jeseni leta 1943 je bilo v tem taborišču le malo Slovencev, največ s Štajerske, Kranja in okolice ter okolice Kamnika. Eden prvih Slovencev, Stane Škapin z Jesenic je bil tu že leta 1942, toda kmalu so ga poslali v drugo taborišče. Prav tako tudi Valentina Pretnarja z Jesenic, ki je pozneje v Dachau podlegel.

V oktobru 1943 pa se je število Slovencev znatno povečalo, ko so pripeljali večji transport iz italijanskih taborišč. V začetku oktobra je prispela tudi skupina internirancev iz Dachaua. Bili so sami Gorenjci, ki so jih avgusta istega leta iz begunjskih zaporov poslali v Dachau, iz Dachaua pa v začetku oktobra v težja taborišča, deloma v Mauthausen, deloma v Flossenbourg. S prvo skupino so prišli iz Dachaua v Flossenbourg Jeseničani Janez Ponikvar, Franc Kosmač, Srečko Šorli in Janez Makovec iz Rateč. Že čez nekaj dni pa še Anton Rešek, Ivan Kozelj z Dobrave in Janez Makovec iz Rateč. Ti trije so kmalu po prihodu odšli v novo taborišče. V novembru istega leta pa je prispel iz Begunj Medja Milan, spomladi 1944 pa Vinco Kavalar, doma iz Rateč. Tak je bil približno sestav Jeseničanov v Flossenburgu.

V barakah je do jeseni 1943 živelo okrog 6000 internirancev. Ubite in umrle so nadomestili novi, ki so vedno prihajali. Številka internirancev, prišita na levi prsni strani jopiča in na desni strani hlače se ni nikdar dvignila nad 6000, ker so novi jetniki dobivali številke mrtvih. Prav to je razlog, da ni

bilo mogoče nikdar ugotoviti, koliko internirancev je šlo skozi to taborišče in koliko jih je bilo sežganih v krematoriju.

Vso notranjo upravo taborišča so imeli v rokah težki nemški kriminalci, ki so sloveli po svoji krutosti in so si hoteli ohraniti življenje na račun tisočev drugih internirancev. Bili so desna roka gestapa in SS-ovcev. Pičila in slaba hrana, nesnaga, težko delo, pretepanje in razne bolezni, to so bili vzroki, da

krematorij ni nikdar ugasnil, posebno zadnja leta, ko se je število internirancev stalno večalo in je doseglo 20.000 na sorazmerno stisnjem prostoru.

Nekaj dni pred evakuacijo so vsem internirancem zamenjali številke. Do tedaj smo imeli različne trikotnike: politični, kriminalci, delomrzneži, cigani itd. Politični interniranci smo imeli na trikotnikih tudi začetnico narodnosti. Nove številke smo imenovali »todesnummer« in so ob evakuaciji taborišča res pomenile smrt za tisoče ljudi, ki niso dočakali osvoboditve.

Srečko Šorli

Proslava 20-letnice Kokrškega odreda

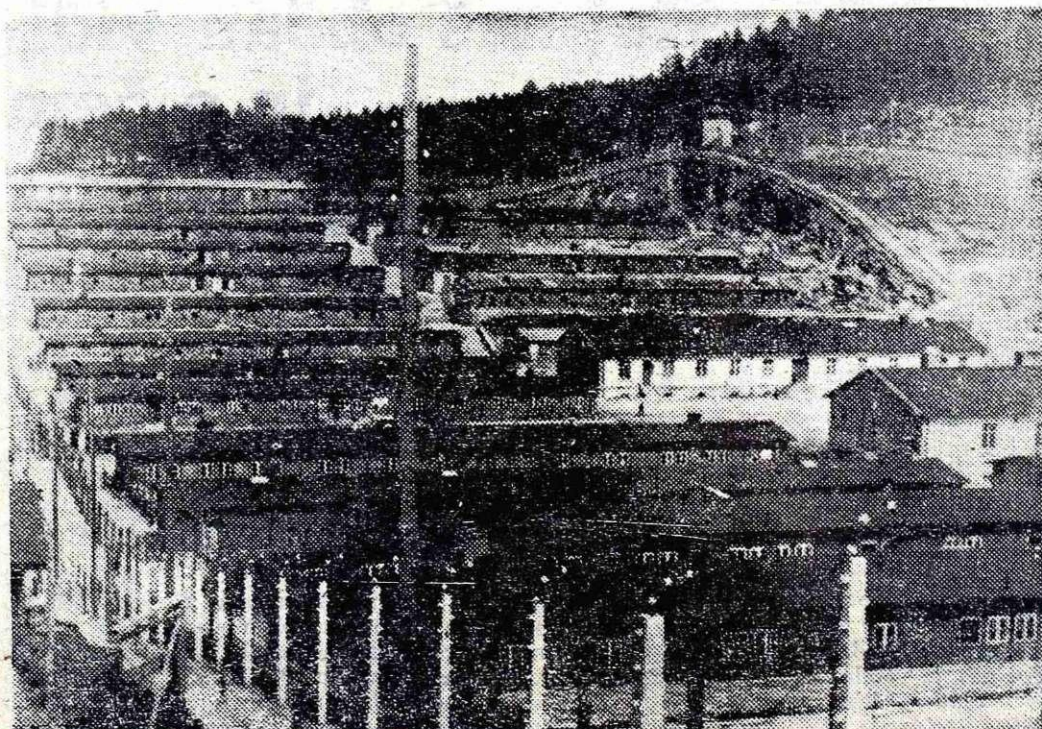
Združenja borcev NOV občine Jesenice, Kranj, Radovljica in Tržič organizirajo proslavo 20-letnice ustanovitve Kokrškega odreda v kraju, kjer je bil odred formiran — v dolini Drage.

Proslava bo 22. julija. Bivši borci Kokrškega odreda navedenih občin bodo formirali:

1. bataljon občina Tržič, 2. bataljon občina Jesenice, 3. bataljon občina Radovljica, štab in južno četo občina Kranj.

Ker je proslava združena s praznovanjem dneva vstaje slovenskega naroda, bomo tudi vsi občani ta dan prisostvovali prireditvi z bogatim kulturnim sporedom v Dragi.

Vse udeležence NOV, ki so bili v sestavi Kokrškega odreda s področja jeseniške občine, prosimo, da javijo takoj svoje naslove Združenju borcev NOV občine Jesenice, Titova 66, zaradi vabil.

Del koncentracijskega taborišča Flossenbourg na Zgornjem Bavarskem

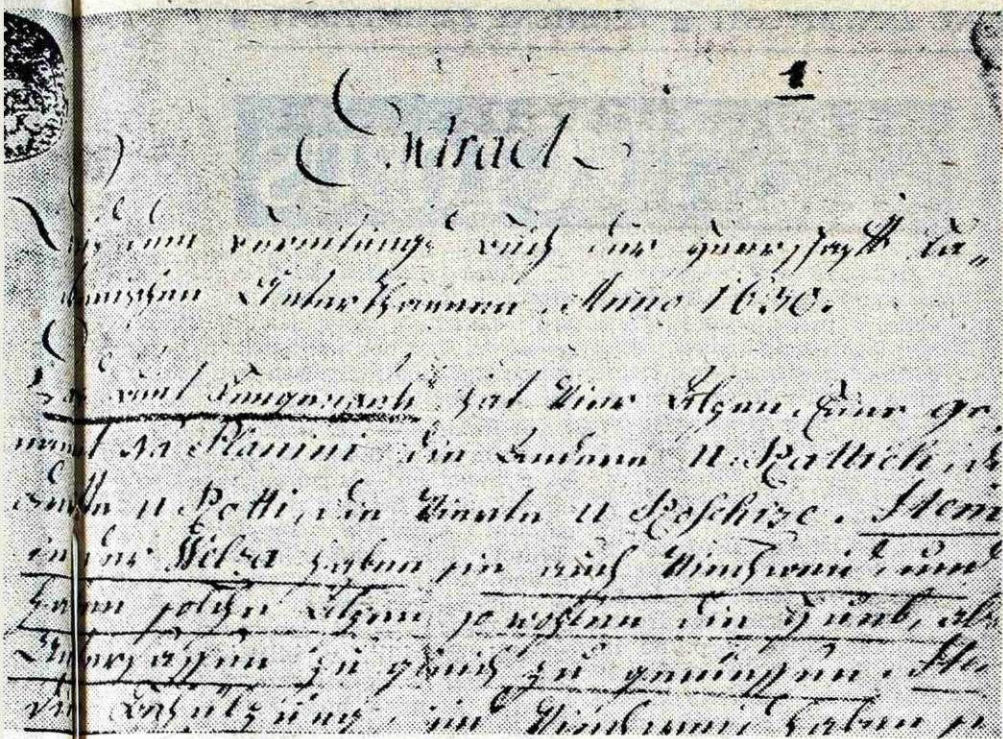
Star

IZ ARHIVA TI

Ruanva r
so lastni sa
pod Gob. Ri
fužinar, je
skromen

On in njeg
Leopold ta
posestva vs
je v njivo
di blejs gra
zdov na Pokl
in Karavak
tor Ruan pa
francoski oku
slovenski kra
francoski ma
cej spremb
posle je odil
Savi, ki je t
ročal dane,
davke in V a
ga ma
obrazci in
som, ki je
tlako. radi
življenja vo
turških avko
močne in ku
tovnem lišču
časi finano
rad prišel l
ljeni Kl. Zat
verjetno iš
ta pošta dr
la s takimi
pridobitv g
lje, kot etn
pašnikov B
Dovje.

Res je da
in užitebaš
v starih stih
in nejas. V
sih je pa
vreden in go
je krivica so
kmetje radi
in podčrva
gozdov Belc
vočasno ožiti
ti razsod so
marca 18 in 1
v Belci ta
dokončno iz
je potekal
žinar Vantin

Stara dovška pravda

ARHIV TEHNIŠKEGA MUZEJA Ž. J.

Ruardova rodbina je bila znana kot zelo poštena. Bili lastniki savskih fužin in rudnikov pri Savskih jamah d. Golob. Ruardi izhajajo iz Belgije. Valentinu Ruard — žinar, je prišel iz Belgije, je bil dober gospodar in roben.

On in njegov naslednik opoldneva razširila svoje sestvo na vse strani. Tako v njihovo last prišel tujblejski grad, mnogo govorov na Pokljuki, Mežakliji Karavankah. Zadnji, Viktor Ruard pa je bil med avstrijsko okupacijo, ki je v avstrijske kraje prinesla preancosko «maire». Županskej spremembi, župan ali po sle je vodil v graščini na vi, kjer je tudi civilno počal obdobje, jim odredil vke itd. V arhivu tehniškega muzeja so originalni razci z njegovim podpisom, ko je odredil cestno lko. Zadi neskromnega vljenja svoje žene in otrok, rških davkov, še boli na očne konkurence na svevsem tršču, je Ruard nosi finančno propadel in ie d pristopil k novoustanovni KID. Zato se prav nerjetno si, da se je tudi pošte družina ukvarja s tako čednimi posli pri idobivah gozdov in zeml, končno gozdov in šnikov Belci, od srenje vje.

Res je, da so bile pravice užitek pašnikov in gozdov starih časih se zelo sporne nejasne. V takratnih ča je bil pašnik tudi več eden ko gozd in prav to krivo, da so morda dovški netje zaradi malomarnosti podcenjevanja oddaljenih zdov v Belci zamudili pračasno vžiti pritožbo prorasodbo sodišča z dne 15. arca 1870 in tako je bil gozd Belci dovško srenjo končno izgubljen. Zadeva potekala takole: Savski fužnar Valentin Ruard je 25.

februarja 1773 vzel od občine Dovje v zakup in najem gozd Belca za 70 let, torej do leta 1843 v izkoriščanje in sekanje za določeno plačilo dveh goldinarjev za vsakega drvarja. Ohranjena je izvirna priznanica Leopolda Ruarda iz leta 1796, da je za 60 drvarjev plačal soseski Dovje 120 goldinarjev.

Loška gosposka je po najstarejši listini iz leta 1630 priznala pašno in lesno pravico v Belci. Izpisek iz leta 1814 navaja kot posest soseske Dovje gozd Belca, iz certifikata gosposke v Beli peči iz leta 1833 pa je razvidno, da je občina Dovje plačevala davek od gozdov in pašnikov njej in da se smatra soseska Dovje kot lastnica obmejnih planin Belca in Jepca, na podlagi takrat predloženih izvirnih listin iz leta 1789.

Temu nasproti pa je graščina bektanjske gosposke (Finkenstein) na Koroškem prav tako trdila, da je lastnik gozda in paše v Belci in Jepci ter je glede gozda Belca predložila pogodbo iz leta 1670, s katero je bektanjski graščak Georg Ziegfried, grof Dietrichstein dal v zakup sekanje v gozdu Belca plavžarju in fužinarju Janezu Krstniku pl. Locatelliju. Se hujše se je zgodilo nekdanjim Dovžanom, ko je bektanjska gosposka dala leta 1787 isti gozd s pogodbo zakupniku Valentinu Ruardu v večni zakup in najem, gozd, ki ga je Valentin Ruard pred 14 leti vzel v zakup od občine Dovje za 70 let.

Tako je družina Ruardov izkoriščala gozd v Belci v drugi polovici 18. in v prvi

polovici 19. stoletja. Ruardovi potomci so izjavili, da smatrajo za pravega lastnika gozdov v Belci vedno le bektanjsko gosposko in ne ubogo dovško sosesko.

Iz vsega tega pa lahko tudi sklepamo, da je gozd Belca, ki je bil že v starih časih prepisan od loške mestne gosposke na dovško sosesko, le-ta tudi izkoriščala, lastila pa se ga je tudi bektanjska gosposka, kar je bilo Ruardu dobro znano. Ta spor je Ruard izrazil in vzel gozd od obeh gospodarjev v zakup in najem, počakal, da so Dovžani svoje pravice zanemarili in nanje zaradi slabe in oddaljene lege gozda ter takrat majhne vrednosti lesa pozabili.

Ugotovljeno je, da zakupna pogodba med Ruardom in občino Dovje po 70 letih ni bila več obnovljena. Prav tako je Ruard izjavil, da smatra glede gozda v Belci pomembno le zakupno pogodbo z bektanjsko gosposko in da le to prizna kot njegovo lastnico. Tako so si koroški graščaki v letih 1840 do 1850 s pomočjo rodbine Ruard osvojili gozd na koroški strani.

Ko je bila ustanovljena KID, je ta gozd prešel v njeno last, pozneje ga je prodala verskemu skladu, čigar last je bil do osvoboditve.

V odveznem postopku leta 1870 je občina Dovje izgubila vse lastninske pravice do tega gozda s sodbo. Rok pritožbe proti tej razsodbi pa so kot je bilo že na začetku omenjeno, zamudili.

Omenjeni spisi obravnavajo tudi pašne pravice v Belci in Jepci, kar pa za nas ni tako pomembno.

Viri: dr. Treo: Poročilo iz stare pravde za gozd in pašne pravice v Belci in Jepci — občine Dovje.

France To. kar

Letos 28. julija bo poteklo 50 let od vojne napovedi Avstro-ogrskemu kraljevini Srbiji. Vzrok za vojno napoved je bil atentat na prestolonaslednika Ferdinanda in njegovo ženo, ki so ju v nedeljo, dne 28. junija leta 1914, v Sarajevu ubili Gavrilo Princip in tovariši. Ta dogodek je bil povod krvavi svetovni vojni, ki je kaj kmalu prekoračila meje obeh nasprotnic in prešla v strahotno obračunavanje med narodi Evrope. Vse do pozne jeseni leta 1918 je trajalo to uničevanje, katerega posledica je bil tudi razpad stare fevdalne avstro-ogrskemu monarhije.

V takrat po avstrijskih četah okupirani Bosni in Hercegovini so bile razmere do skrajnosti zaostrene in zelo napete. Revolucionarna mladina Bosne, ki je študirala v Srbiji, je ostro večkrat tudi z orožjem napadala avstrijske oblasti v Bosni. V eno teh skupin so spadali tudi Gavrilo Princip, Popović, Cabrinovac, Mehmedbašić in Grabeš, ki so usodnega dne čakali na ulicah Sarajeva na obračun s prestolonaslednikom oziroma predstavnikom režima, ki je tlačil svobodoljubno Bosno.

Prva svetovna vojna je hudo prizadela tudi nas Slovence. Po letu 1915, to je pristopu Italije k Veliki antanti se je začel krvavi ples tudi na mejah Avstro-ogrskemu in Italije. Ta bojna črta je tekla tudi po naši Primorski.

Med 4 milijoni mrtvih, ki so ostali na bojnih poljanah so svoj delež doprinesli tudi Slovenci, ki so za Avstrijo izginjali na Galiških poljanah Besarabskih in Karpatskih gozdovih in pozneje strahotnih bitkah ob reki Po in pozneje na Soški fronti.

Ob 50-letnici prve svetovne vojne

Vsi ti dogodki kljub temu, da je od tega preteklo 50 let, še vendar niso tako daleč. Še danes se spominjamo prvih dni začetka te strašne tragedije Evrope. Kot 13-letnega otroka me je ta vihar zajel v Škedenju pri Trstu. Oče je bil kot mnogi drugi delavci iz železarne premeščen na delo v škedenjsko železarno.

Kranjska industrijska družba je namreč v Škedenju pri Trstu zgradila plavže in nato zgradila še tam SM peči in žično valjarno. Ker tam ni bilo za take vrste dela strokovno usposobljenih delavcev, so selili tja jeseniške železarje. Za njimi so seveda šle tudi družine.

Dogodek v letu 1914, ki je bil pravi paradokso dogodek, ki so se odigrali v poletju in dali povod za svetovno morijo, mi je ostal v posebno živem spominu. Iz pripovedovanja starejših je bil tisto leto pustni karneval izredno bučen in razigran. Ogromne množice ljudi so se valile po ulicah Trsta in vzklikale karnevalu. Običaj je, da se ob teh prilikah obmetava maske z raznobarnimi konfeti. Konfetov je zmanjkalo pa so ljudje po trgovinah pokupili ves fižol in grah. To so potem namesto konfetov metali po ljudeh. Po karnevalu so bile ceste naravnost zasute s fižolom in graham. Toliko je bilo tega na ulicah, da so revnejši prebivalci, katerih v Trstu ni bilo malo, to pridno

pobirali ob cestnih jarkih in tako prišli vsaj za nekaj dni do cenene hrane. Ta dogodek ne bi bil toliko zanimiv, če ne bi nekaj mesecev za tem izbruhnila vojna. Takoj drugi dan po vojni napovedi je zmanjkalo v trgovinah moke, prav tako pa tudi ostalih artiklov, ki so potrebni za vsakdanje življenje. Iz izobilja, katerega so sicer bili redki deležniki, se je preko noči doželo strahotno spremembo. Nikjer ni bilo ničesar, kar bi človek mogel kupiti za življenje. Vse razpoložljive zaloge so trgovci preko noči poskrili, kupiti si mogel samo kakšno staro stvar in slabo moko za zelo težke denarje. Seveda so zginile iz znanih tržaških tržnic škedenjske »bigge«. Domačinke iz Škedenja so namreč nosile vsak dan v jerbasih na trg takozvane bigge, ki so veljale v Trstu za posebno specialiteto. Ker so nekatere hotele te bigge še naprej nositi na trg, so se ljudje temu uprli, branjevke napadli in jim enostavno bigge pobrali. Tako je bilo konec tudi tržaških big, ki so tedaj popolnoma izginile s

tržaških miz. Tako je premislila tudi za Škedenjčane zelo donosna kupčija, od katere je imelo zelo lepo življenje precej škedenjskih domačinov. Začela se je doba hudega pomanjkanja. Le s težavo je mama pri trgovcu, pri katerem je nakupovala, dobila nekaj stare črvice moke. Kruh je bil črn, trd in skoraj neužit.

Plavži in martinovski sta kljub vojni obratovali še naprej v polnem obsegu. Možje, ki so bili zaposleni, so bili oproščeni poziva v vojno, kar je seveda veljalo le za starejše letnike. Denar je izgubil vsako vrednost. Nikjer ni bilo dobiti ne hrane niti obleke. Vsega je zmanjkalo. Začela se je doba hudih preizkušenj, pa tudi špekulacije, kajti tisti, ki so imeli zaloge, so le-te za drag denar prodajali dalje.

Že nekaj mesecev po začetu vojne so se začele širiti

govorice, da bo tudi Italija napovedala vojno Avstriji. Te govornice so bile povod, da se je mnogo delavcev z družinami vred vrnilo nazaj na Jesenice. Med temi je bila tudi naša družina. Sicer na Jesenicah ni bilo dosti boljše. Tudi tu je vladalo veliko pomanjkanje ali vendar bili smo doma v domačem kraju. Vsa štiri leta je posebno Jeseničane pestila lakota. Starejši Jeseničani se še vsi dobro spominjamo, kako so matere pa tudi očetje hodili na tako zvani »feht« po kmetih in to po Koroškem, bolj korajžni pa so zašli tudi na Stajersko in na Dolenjsko, kamor so hodili bolj tisti, ki so bili iz teh krajev doma. Rekel sem pa že, da denar ni imel nobene veljave, toda sila kola lomi, in tako so se znašli tudi jeseniški delavci. Kmet je iskal razne železne izdelke, žeblje itd. Najbolj iskan predmet pa je bilo oboročeno železo za sodove. To železo so delavci navijali v železarni na zelo majhne obroče, ki so jih potem privezane na hrbtu, na trebuhu in kakor je kdo vedel in znal nosili iz železarne in potem dalje na kmete. Šla je roba za robo. Seveda se je včasih zgodilo tudi to, da so orožniki na kakšnji postaji brskali po nahrbtnikih in včasih pobrali železo, namenjeno za zamenjavo ali pa fižol ali kakšen kilogram moke ali kaj drugega in seveda to vse zaplenili. Ta način trgovine

je bil namreč zelo prepovedan, toda kakor sem rekel, vsi ti ukrepi niso nič zalegli, ljudje so kljub temu nosili kar so pač mogli, da bi tako dobili kako skorjo kruha za pod zob. Za nas otroke je bilo to najbolj hudo. Kruha sploh nismo več poznali, moko kolikor smo jo dobili na živilske karte, smo pojedli s krompirjevimi žganci. Izčrpani in podhranjeni smo čakali zlom stare Avstrije. Preko Jesenic so se tiste dni valile razbitine nekdanje tako mogočne in slavne avstrijske armade.

Vojnih grozot, pomanjkanja in trpljenja je bilo konec. Začelo se je novo življenje, ki pa delovnemu človeku še ni prineslo prave svobode. Vendar smo bili vsi tedaj srečni, da so nehali rjoveti topovi, katerih glasove je bilo slišati z bližnje soške fronte tudi pri nas. J. R.

ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE DELAVCEV NA JESENICAH

razpisuje

1 STIPENDIJO ZA STUDIJ NA VIŠJI ŠOLI ZA SOCIALNE DELAVCE

Prednost imajo kandidati z območja občine Jesenice, nekajetnim delovnim stažem ter da ustrezajo razpisnim pogojem šole.

Prošnje naj kandidati naslove na Zavod za zaposlovanje delavcev, Jesenice, Cesta maršala Tita 18. Ob enem morajo priložiti zadnje šolsko spričevalo in krajši življenjepis.

Razpis bo zaključen z 20. julijem 1964.

Dno SM peči iz ogljikovih blokov

V jeklarni severnoameriške železarske družbe Republic Steel Corp. v Warrenu so na eni izmed 250-tonskih SM peči uporabili za izdavo dna namesto magnezitne opeke ogljikove bloke. Ti bloki so bili znatno večjega formata kot magnezitna opeka in sicer so imeli presek 725×245 mm, medtem ko so bili visoki v sredini dna 575 mm, pri prehodni odprtini 460 mm in ob stenah 350 mm. Na te ogljikove bloke so potem navarili 500 mm debelo plast iz sintermagnezita.

Po treh letih in osmih mesecih, ko je ta peč obratovala in izdelala 2.350 šarž oziroma proizvedla 550.000 ton surovega jekla, so odstranili navarjeni sintermagnezit na površini $32,5 \text{ m}^2$ dna. Ugotovili so, da ogljikovi bloki pod sintermagnezitom niso bili prepojeni z jeklom oziroma ni bilo nobenih žil jekla v teh blokih. Bili so praktično v takšnem stanju kot ob začetku uporabe.

V tej obratovalni kampanji z uporabo ogljikovih blokov za dno peči so ugotovili njihove prednosti:

1. Čas, porabljen za popravilo med posameznimi šaržami, so skrajšali od prejšnjih 22 minut na 7 minut.

2. Temperatura dna iz ogljikovih blokov je pri sicer enakih pogojih v povprečju za 14 do 15° višja kot pri magnezitni opeki.

3. Znižanje temperature dna v času med prebodom in pričetkom zakladanja je precej manjše kot pri magnezitni opeki.

4. Pri daljših zastojih, ko peč ne obratuje, se dno iz ogljikovih blokov ohlaja znatno počasneje kot dno iz magnezitne opeke. Tako so ugotovili, da je pri zastojih v dolžini 6,7 in 48 ur padla temperatura dna iz ogljikove opeke za $5,7$, $7,7$ in 55°C . Pri magnezitnem dnu je pri trajanju zastojev 7, 8 in 24 ur padla temperatura dna za 42 , 44 in 91°C , kar je znatno več kot v prvem primeru.

5. Dno iz ogljikovih blokov se pri ogrevanju ne napenja.

6. Uporaba sintermagnezita

ali sinterdolomita se pri uporabi dna iz ogljikovih blokov zmanjša.

7. Zaradi zmanjšanih zastojev za popravilo dna je večja

Svetovni rekord

V Sovjetski zvezi je v železarni »Zaporožstalj« dosegla v letu 1963 220-tonska SM peč št. 5 v svetovnem merilu največjo proizvodnjo surovega jekla za peč takšne zmogljivosti. Proizvedla je 321.802 toni surovega jekla.

Takšno zelo visoko proizvodnjo so dosegli z izredno organizacijo dela, dobro pripravo vložka ter odgovarjajočo uporabo goriva in kisika.

Za popravilo dna po prebodu so porabili 20 minut. Nato so z dvema vlagalnima strojema založili staro železo in dodatke, kar je bilo naloženo v 48 velikih koritih v okoli 35 minutah. Po zakladanju so 35 minut ogrevali staro železo, ki je bilo v peči in nato so v desetih minutah z dvema ponovcama in žerjavi dolili potrebno količino grodlja. Taljenje je trajalo okoli 1 uro in 45 minut in rafinacija 1 uro. Trajanje celotne šarže od preboda do preboda je bilo okoli 4 ure 25 minut, medtem ko je bil čas same šarže brez popravila dna okoli štiri ure.

Na peči so uporabljali kot gorivo zemeljski plin in sicer je bila toplotna obremenitev $26,5 \text{ mil kcal/uro}$. Med zakladanjem in dolivanjem grodlja je bila poraba kisika za

storitev te SM peči.

8. Cena teh blokov je sicer za 16 do 17% višja kot cena magnezitne opeke, vendar so istočasno stroški dela nižji za 20 do 25%.

9. Dno iz ogljikove opeke se po remontu hitreje ogreje kot dno iz magnezitne opeke.

Čeprav je dno iz ogljikove opeke zadnja novost na področju obzidave SM peči, vendar obratujejo v ZDA že tri SM peči s takšnim dnom.

K.

intenziviranje plamena $3.000 \text{ Nm}^3/\text{h}$, medtem ko so med taljenjem in rafinacijo znižali porabo kisika na $2.500 \text{ Nm}^3/\text{h}$. Med rafinacijo so oksidirali talino s pomočjo kisika tako, da so ga pihali skozi obok.

S takim načinom dela so povečali proizvodnost peči za 50%, znižali specifično porabo goriva za 40% in dosegli porabo kisika 3 do $3,5 \text{ Nm}^3/\text{t}$ jekla. Storitve peči je bila 48 ton na uro.

Izkušnje, ki so jih v preteklem letu dobili v jeklarni železarni »Zaporožstalj« pri forsiranju proizvodnje na tej peči, bodo postopoma poskusili prenesti tudi na ostale SM peči v tej jeklarni. Pri tem bodo morali kot osnovni problem rešiti volumsko težo starega železa, ki ga nakladajo v korita kot vložek za SM peči, da bodo lahko zakladali tako hitro kot so to delali v preteklem letu na tej peči, ki je dosegla rekordno proizvodnjo. Zavedajo se, da je ostale pogoje kot kisik, gorivo lažje zagotoviti kot pa dobro pripravo starega železa, brez katere ni mogoče doseči takšen dvig proizvodnosti kot je bil to primer pri zgoraj omenjeni 220-tonski SM peči.

K.

BELGIJA — V belgijski železarni Forges de Thy-Marcinelle je pričel pred kratkim obratovati četrti plavž, ki je eden najmodernejših v Evropi. Njegova celotna višina je 93 m in dnevna zmogljivost 1.500 ton grodlja, medtem ko je poraba koksa 575 kg na ton grodlja. Celotno obratovanje tega plavža je izredno avtomatizirano, tako da je potreben za posluževanje vseh naprav samo en delavec.

ZDA — Železarska družba Republic Steel Corp. bo investirala okoli 100 milijonov dolarjev za izgradnjo kisikovih konvertorjev v železarnah Warren in Gadsden pri Clevelandu. V Warrenu bodo zgradili dva LD konvertorja s kapaciteto 150 ton vsak, medtem ko bosta v Gadsdenu konvertorja s kapaciteto 230 ton vsak. Pričakujejo, da bodo novi konvertorji pričeli obratovati v letu 1965.

ANGOLA — V portugalski koloniji Angola cenijo celotne sedaj znane zaloge železne rude, ki vsebujejo preko 60% železa, na približno 400 milijonov ton. V bližini rudnikov nameravajo zgraditi dve manjši železarni, od katerih bi vsaka proizvajala okoli 60.000 ton grodlja letno.

AVSTRALIJA — Avstralska železarska družba »Broken Hill Pty. Ltd.« je pričela vlagati znatna investicijska sredstva za povečanje proizvodnih kapacitet svojih obratov. Tako predvidevajo, da bodo do leta 1965 povečali proizvodnjo surovega jekla od sedanjih 4,6 milijonov ton na 6 milij. ton letno. V to povečanje proizvodnje se je ta družba spustila kljub temu, da je tudi v Avstraliji čutili vedno večjo konkurenco s strani inozemskih proizvajalcev jekla. Izdelki, ki le-te izvažajo na ta kontinent. Poleg tega je Nova Zelandija, ki je bila doslej največji inozem-

ski kupec za avstralsko železarsko industrijo, pričela letos z izgradnjo prve lastne železarne, kar bo tudi imelo močan vpliv na avstralski izvoz v to deželo.

AVSTRIJA — Avstrijska železarna Gebr. Böhrer & Co. bo v letošnjem letu porabila 150 milijonov šilingov za nadaljnjo izgradnjo svojih obratov. Tako gradijo novo hladno valjarno in napravo za kontinuirno vlivanje.

BRAZILIJA — V severovzhodni Braziliji, v bližini Bahie, kjer je dovolj rezerv zemeljskega plina, bodo že v bližnji prihodnosti pričeli graditi novo železarno. Poleg jeklarne bo imela ta železarna tudi valjarno pločevine z letno zmogljivostjo 128.000 ton.

INDIJA — Indijska železarska družba »Hindustan Steel Ltd.« je naročila pri zahodnonemškem podjetju »AEG« za 30 milijonov DM različne električne opreme, namenjene železarni »Rourkela«, ki bo povečala svoje proizvodne zmogljivosti od 1,0 na 1,8 milijona ton surovega jekla letno.

JAPONSKA — Japonska železarska družba »Kawasaki« bo investirala 900 milijonov jenov za izgradnjo naprave za kontinuirno vlivanje po zahodnonemškem Mannesmann postopku. Naprava bo pričela obratovati v letu 1965.

ŠVEDSKA — V švedski železarni Fagersta je pričela obratovati nova profilna valjarna za valjanje kvalitetnih jekel z letno zmogljivostjo 45.000 ton, ki je veljala 50 milijonov švedskih kron. Valjarna je popolnoma avtomatizirana, tako da jo upravlja iz centralnega komandnega mesta samo en mož. Na treh izmenah je zaposlenih skupaj z vsemi pomožnimi obratniki samo sto mož.

tehnični fejtton

Človek je odkril jedrsko energijo v pravem trenutku. Izvori nafte in premogovniki bodo v bližnji prihodnosti izčrpani. Strokovnjaki pravijo, da imamo na svetu nafte samo še za 20 do 30 let. Nafto trošijo izredno naglo in čedalje več. Reaktivno letalo porabi za enourni polet 5000 litrov, nekatera pa celo 20.000 litrov bencina. Premoga je po dosedanjih računih komaj

Energija drobnih atomskih jeder

za 150 let. Beograjska električna centrala ima zmogljivost 50.000 kilovatov. Dnevno potroši 2000 ton premoga. Če bi bila ta centrala na atomski pogon, bi porabila dnevno 120 gramov urana — toliko kot ima prostornino oreh. Na leto bi porabila atomska centrala samo 43 kg urana. Primerjajmo številke: 35.000 vagonov premoga (vagon pri vagonu od Zagreba do Beograda) in samo 43 kg urana (to je krogla, manjša od nogometne žoge).

Ne gre pozabiti še ene prednosti drobnih jeder, saj nam nudijo energijo, pridobljeno v atomskem reaktorju. Ko premog zgori, ostane ničvreden pepel, ki ga odvržejo. Če pa »zgori« atomsko gorivo, ostane »pepel«, ki je dražji od zlata — nastaja nova snov, nova prvina — plutonij. To je silovito novo »koncentrirano« gorivo. Plutonij bolje zgoreva kot uran, iz katerega je nastal. Pri letalih se že očitneje pokažejo prednosti jedrskega goriva. Letalo na jedrski pogon bo lahko preletelo 100.000 km, to je dva do trikrat okoli zemeljske oble in porabilo za to pot samo en kilogram jedrskega goriva. Jedrsko energijo uporablja geologija za določevanje starosti posameznih kamenin, biologija ugotavlja starost davno izumrlih živali, kriminalistika jo potrebuje pri razkrivanju zločinov. Vsa področja znanosti in vsakdanje prakse, kjer jo že uporabljajo, je težko naštet.

Zdravniki so pridobili z njo izrednega pomočnika. Z radioaktivnimi snovmi ugotavljajo številne bolezni.

V industriji ugotavljajo s pomočjo radioaktivnih snovi napake v jeklu, razne prelome in napake, industrija motorjev izrablja te snovi za kontrolo obrabe posameznih delov.

Kemiki spajajo pod vplivom radioaktivnih žarkov snovi, ki jih prej ni bilo mogoče združiti.

V kmetijstvu obsevanje z radioaktivnimi snovmi poveča donos, ker nastanejo v zraku dušikove spojine, ki so odlično gnojilo. V nekaterih industrijskih panogah lahko radioaktivne snovi preprečijo požare, saj dajo takoj znak za preplah. V iste namene jih vgrajujejo tudi v bankah za varstvo pred tatovi.

Znano je, da je napredek v jedrski energiji mnogo hitrejši kot pri vseh dosedanjih človeških iznajdbah. Vsa dosedanja energija je izvirala od sonca. Šele jedrska energija je prva, ki jo človek uporablja, ne da bi se mu bilo potrebno zahvaljevati soncu. Jedrsko energijo je človek sam sprostil iz tiste večne snovi, ki je nastala neke v vesolju pred mnogimi milijardami let.

Slavko Tarman

Strokovno izobraževanje v ČSSR

(nadaljevanje)

Posebno značilno je na primer, da zelo hitro ukrepajo, če posamezne skupine delavcev ne izpolnjujejo norm, ali če pride do težav v proizvodnji, do porasta nesreč itd. Tehnično vodstvo takoj zahteva dopolnilno izobraževanje in usposabljanje. Za to skrbijo instruktorji in brigadirji. Posebno prizadevni državski vodje in delovni instruktorji so za izobraževanje posebej nagrajeni.

Z obiskovanjem izobraževalnih seminarjev se delavci obvežejo, da bodo ostali v obratu in podjetju najmanj šest mesecev. Za štipendiste velja podobno — običajno eno leto.

V kombinatu Trinec so že davno razčistili vprašanje formalne kvalifikacije, tudi plačilni sistem je od tega neodvisen. Sistem kvalifikacij in tako imenovanega PK, KV, VK delavca jim je nepoznan. Poznajo: pomožne delavce, kvalificirane delavce (industrijski poklici) in tehnike. Zaradi sistema plačilnih skupin, kamor so razvrščena vsa delovna mesta v podjetju, ni formalnih kvalifikacij.

Delovni in vojni invalidi se na primernih tečajih, seminarjih ali šolah kvalificirajo za posamezna delovna mesta in jim nudijo na tečajih, izpitih in v obratih stalno pomoč. Zaradi pomanjkanja delavcev imajo še dovolj delovnih mest, ki so približno primerna za invalide, imajo pa tudi strožji kriterij glede olajševalnih zahtev, oziroma bolj skrbijo za prilagoditev delovnega mesta delavcu z zmanjšanimi delovnimi sposobnostmi.

UČNI KADER V IZOBRAŽEVALNEM CENTRU

Predavatelji v Centru so inženirji in tehniki iz obratov in oddelkov kombinata. Le-ti predavajo strokovne predmete, splošne predmete pa predavatelji iz strokovne šole, iz splošnih poklicnih šol ali z gimnazije, včasih tudi z višjih šol. Vsi predavatelji, ki to niso po poklicu, morajo obiskovati tečaj iz pedagogike, andragogike in organizacije poučevanja. Običajen je celo strokovni izpit za predavatelje, trenutno pa to ni obvezno.

Instruktorje iz obratov izbirajo iz najboljših delavcev in tehnikov obrata. Posredujejo jim primerno andragoško izobrazbo in omogočijo izobraževanje na delovnem mestu. Ti instruktorji imajo skupaj s tehničnim vodstvom, kadrovikom in sindikalno-politično organizacijo v obratu odločilno besedo pri kadrovske politiki, napredovanju, izobraževanju in uveljavljanju na delovnem mestu. Tak odgovoren položaj jim omogoča učinkovito delo in uresničitev izobraževalnega programa do zadnje skupine v obratu.

ORGANIZACIJA DELA IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA

Zahteve po izobraževanju odraslih izdela tehnični sektor obrata in jih posreduje vodstvu centra ter kadrovski službi. Po teh zahtevah izdela Center letni načrt ter program izobraževanja ter usposabljanja. Center zahteva od obratnega tehnologa, da za seminar ali tečaj izdela nadrobno tezo. Instruktor skupaj z vodstvom obrata izbere strokovnjake za izdelavo nadrobnega programa tečaja, ki ga pregleda, dopolni in odobri posebna strokovna komisija. Ko je program na-rejen, izdela Center v sodelovanju s predavateljem potrebna učila in ko je vse gradivo zbrano, uredi celotno dokumentacijo za predvideni seminar. Taka priprava je obvezna za vse predavatelje in jo ne more nihče brez vednosti Centra in njegove komisije menjati ali spreminjati. Kandidati izbirajo instruktor, kadrovik in tehnično vodstvo obrata.

Skripta in učni pripomočki so zelo poceni. Cene so določene, posamezna skripta pa so itak izdana od ministrstva in veljajo za vso državo. Presenetilo me je, ker nimajo kakšnih posebnih učnih pripomočkov in zidnih listov ter niso mnogo na boljšem kot mi.

Obiskovalci seminarjev plačajo za uporabo skript četrtinsko ali polovično vrednost le-teh. Ta denar uporabijo za nadaljnje naklade in tako nekako obnavljajo fond učil. Ker so učni pripomočki poceni in ker so zaradi prehoda iz plačilne skupine v višjo vsi zainteresirani za tečaje in seminarje, s tem nimajo težav.

Izpitni so ustmeni iz teorije in praktični na delovnem mestu. Za tako imenovano kvalificirano skupino je končni izpit, ki je podoben našemu v poklicni šoli.

Omenil sem že tako imenovane prisilne tečaje, ki jih obiskujejo kaznovani žerjavovodje, vozniki dvigal, šoferji oziroma delavci, ki ne izpolnjujejo norm. Isto velja za železničarje v železnici. Če ugotovijo potrebo po nadaljnjem teoretičnem in praktičnem izobraževanju, so vsi prizadeti dolžni obiskovati seminarje in vaje ter na koncu dokazati znanje. To dodatno izobraževanje je običajno v nedeljah dopoldan in je zato največkrat pospešeno. Kdor tečaja ne obiskuje oziroma v roku ne opravi izpita, ga premestijo na nižje in slabše plačano delovno mesto.

Delo centra je tako zelo uspešno za podjetje in široko izobraževanje velikega števila članov kolektiva mora slejkoprej pokazati ugodne rezultate. Finančna sredstva so za to izobraževanje določena po programu v proračunu podjetja, ki jih tudi redno nakazuje. Samo za ta del izobraževanja porabijo več kot 1% od osebnih dohodkov. Obrati in oddelki imajo dovolj možnosti, da obiskovalcem tečajev ali seminarjev nudijo nekatere olajšave (zamenjava dnin, skrajšani delovni čas), tako da obisk ni problematičen in je malo tudi kandidatov, ki odstopijo.

Center deluje administrativno popolnoma samostojno in je vezan s podjetjem preko kadrovskega oddelka. Stalno je zaposlenih sedem ljudi, imajo pa veliko honorarnih instruktorjev, predavateljev, sestavljalcev skript itd. Zelo dobro sodelujejo z obrati in oddelki. Vsem obratnim sestankom, na katerih razpravljajo o kadrih, prisostvujejo sodelavci s Centra. Glavni kadrovik Centra in strokovnih šol pa je član kolegija železarne in rešuje vprašanja direktno z upravo železarne.

II.

SISTEM IZOBRAŽEVANJA MLADINE V STROKOVNIH ŠOLAH

V šolskem centru obstaja triletna poklicna šola za industrijske poklice, potrebne železarni Trinec. V tej šoli trenutno izobražujejo preko 1100 učencev za naslednje poklice:

- talilniški: plavžar, martinar, koksar, livar
- valjarniški: valjavec za toplo valjarno,
- kovinski: obratni ključavničar, kovinostrugar, mehanik, monter za jeklene konstrukcije, kovač,
- ostali: obratni električar, železničar.

Izven šolskega centra izobražujejo še laborante, instalaterje, soboslikarje, kuharje, tehtalce itd.

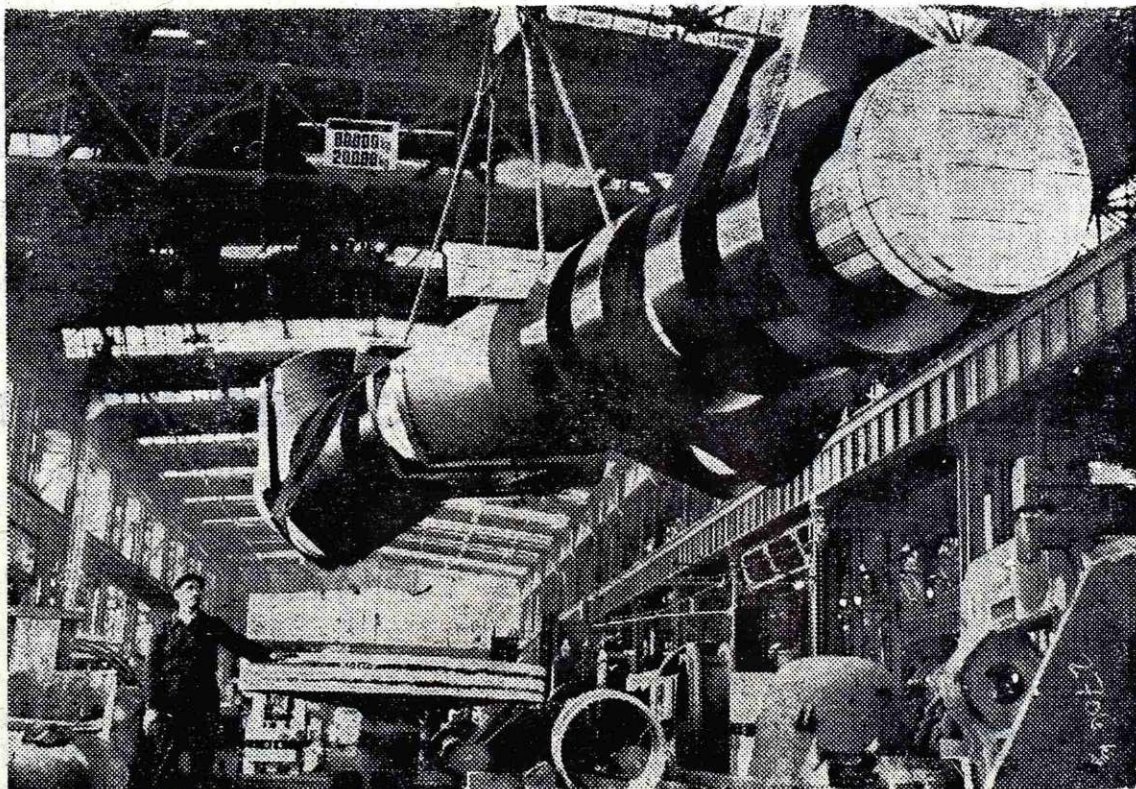
Značilno za izobraževanje v šolskem centru je, da učenci obiskujejo program praktičnega dela delno v šolskih delavnicah, delno v posebni delavnici v železarni, v obratih železarne, včasih celo v drugih podjetjih. Stremijo za tem kot sem že omenil, da bi učence metalurških poklicev izobraževali dejansko za dva poklica: npr. valjavec — ključavničar, valjavec — električar, topilec — električar, kar je skladno s potrebami proizvodnje. V današnjem razvoju tehnike je upravljanje strojev in naprav tako važno, da ne moremo imeti čistih valjavcev, topilcev in vzdrževalcev, kar se posebno kaže pri pripravah za produkcijo, remontnih okvarah itd. Seveda ni predvideno, da se učenec uči dveh poklicev hkrati, ampak se učenec najprej uči v šoli rednega poklica, dodatnega poklica pa se nauči v šoli za odrasle. Izkušnje o tem so v železarni Trinec zelo pozitivne in verjetno se bo tudi nam izplačalo razmisliti o tem.

ORGANIZACIJA UČNEGA PROGRAMA

Učenci imajo v poklicnih šolah poseben učni program:

- v I. razredu 936 ur letno in trikrat tedensko po 6 ur praktično delo;
- v II. razredu 1093 ur in trikrat tedensko 7 ur praktičnega dela;
- v III. razredu 1372 ur letno in trikrat tedensko po 8 ur praktičnega dela.

(dalje prihodnjič)

Kolenčaste gredi so dobro znan izdelek železarne Trinec

Kako najdejo gledališki amaterji pot v čustva tujcev

(Nadaljevanje)

Malce sramežljivo smo dvignili oči od tal in začudeni prebrali na belgijskih obrazih priznanje: to so pa pevci. Ko so malo pozneje uslužbenci hotela bolj zatarnali kot zapeli italijansko himno, je belgijsko priznanje nad našim petjem še bolj izstopilo. Počasi smo doumevali, da je z glasovi treba le napolniti prostor in se malce ujeti v enotno ubranost, pa je dovolj.

Ofenziv ob odpiranju serij šampanjskih steklenic nisem štel. Bilo jih je precej in ob njih se je primerilo nekaj čudnega. Med jugoslovanskimi delavci in belgijskimi aristokrati so se npletle čisto pristne vezi, ki so sem pa tja kazale rahle poteze začetnega prijateljstva. Povedali so nam, da so igrali v svojem flamskem narečju in da so s predstavo izredno zadovoljni (oni sami namreč). Povedali so, kako navdušeni gledališki amaterji so in samo po sebi se jim je zdelo umevno, kar smo morali mi uganiti; namreč, da jim je teater konjiček, da ga lahko z levo roko sami finansirajo in da se gredo nekaj podobnega, kakor so se šli v naših krajih v času »Zupanove Mice«.

Ob pokanju šampanjskih steklenic sem začel odganjati skrb, kako bo tisti večer, ko bomo mi jemali slovo in gostili. Ali ne bomo ustvarili vtisa, da smo siromaki? Pozneje se je izkazalo, da je bila moja skrb odveč, čeprav nismo premogli vsi skupaj niti za eno »rundo« šampanjca.

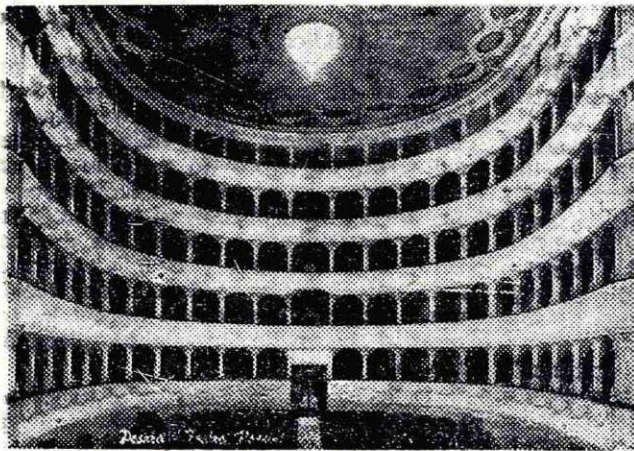
Okrog polnoči smo si bili že tako blizu, da sem skušal dopovedati belgijskemu vodji, kako obsežni gozdovi so v naši deželi. Ni mi mogel verjeti, da lahko hodiš po Jelovici ves dan, pa ji komaj prideš na konec, ker da je on v svoji domovini srečen, če vidi eno samo drevo. Najmanj pet »naših« je vprašal, če je tisto o gozdovih res. Zvedel je, da mu ne pripovedujem pravljic, zato je ves navdušen naročil cocktail »Branko«, ki je bil baje izum strežnega šefa. Ta je bil na svoj patent silno ponosen, čeprav smo mi pokazali zanj kaj nihilističen odnos. Rekli smo mu kar »malo mešano«. Najbrž so gozdovi sprostili v belgijskem gledališkem organizatorju tolikšen val navdušenja, da je svečano razglasil, kako zanesljivo jih bo obiskal in se v njih sprostil, grede si bo pa pri nas ogledal vse tisto, kar njih, Flamce, tare in kar jih inspirira, da organizirajo svoje gledališče in kar je osnova njihovega nezadovoljstva. Rekel je, da je že mnogo slišal, kako je v Jugoslaviji urejeno zadovoljevanje nacionalnih pravic in da bi si to rad ogledal, kajti oni, Flamci, si v valonsko obarvani Belgiji šele iščejo nacionalno svobodo, priznanje in pota svoje kulture.

Ta prvi večer smo spoznali tudi »seignor Bellia« — menagerja inozemskih igralskih skupin na pesarskem festivalu. Prišel je k belgijskemu slovesu. Z njimi je bil ljubezniv in zadržano prisrčen. Nam se je samo najavil, sicer pa je bil še ves belgijski.

Zjutraj so nam povedali, da so Belgijci proslavljali svoj festivalski uspeh in svoje novo poznanstvo do jutra.

V GLEDALIŠČU ROSSINI

Pesaro je Rossinijevo mesto. Veliki glasbenik je bil v njem rojen, v njem je preživel znaten del svojega življenja in mestu je zapustil svoje premoženje. Iz njegove zapuščine so uredili slovito akademijo, na katero hodijo še do današnjih dni študirat nadarjeni glasbeniki iz vse Italije. Iz pesarske glasbene akademije so izšli sloviti pevci Mario del Monaco, Begnami-ni Gigli, Tebaldijeva... Po vzorcu milanske Scale so iz denarja, ki ga je zapustil mestu Rossini, uredili po slavnem glasbeniku imenovano gledališče, ki sprejme lahko tisoč dve sto obiskovalcev. V parterju jih lahko sedi le dobrih tri sto. Za vse ostale se najde prostor v ložah. Čeprav je na stenah in stropu manj lestencev in pozlatitev kot v pravi milanski Scali, so Pesarezi na svojo malo Scalo ponosni, dasiravno jo težko vzdržujejo in jim dela sive lase.

Notranjost gledališča Rossini

Zgodaj dopoldne so se kotorske kulise, ki so imele nalogo pričarati Tripčejevo mesto, preselile z avtobusove strehe na oder. Potem je izvedel režiser tehnično vajo (z lučmi). Sporazumevanje s tamošnjimi odrskimi ljudmi je šlo kar dobro od rok, ker zna Belina toliko italijanščine, da je razmeroma hitro uspel dopovedati, kaj hoče.

Po vaji smo se razšli in se kmalu znašli vsi na istem kraju. Na semnju. V tistih dneh so bile namreč mestne ulice prostor za kupovanje, prodajanje in zbijanje cene. Semenij je menda zavzel skoraj polovico mesta.

Drugo jutro so imeli igralci vajo na novem odru, v novem gledališču, pod tujimi lučmi. Izkazalo se je, da se bodo kar dobro znašli, le Tripče je začel prizadevati skrbi — režiserju in igralcem. Spotoma se je prehladil in iz njegovega grla ni bilo že od jutra nobenega glasu.

Ker je bilo do predstave še celo popoldne, ki smo ga menda skoraj vsi prebili na semnju, naj še tebe, dragi bralec, malo povedem s seboj med stojnice.

(dalje prihodnjič)

ŠAH

ŠAHISTI Z JAVORNKA V FINALU GORENJSKEGA PRVENSTVA

Šahovska sekcija DPD Svobode Javornik je začasno dobila svoje prostore v domu upokojencev, pozneje pa se bo preselila v dom družbenih organizacij »Albina in Julke Pibernik«, ki je še v izgradnji. Šahisti se v domu upokojencev zbirajo vsako nedeljo od 9. do 12. ure in v četrtkih od 18. do 22. ure. Letos so najprej odigrali rang turnir, na katerem sta si Miro Noč in inž. Janez Begeš delila prvo in drugo mesto, sledila pa sta Berglez in Mitinovič.

Šahisti z Javornika so sodelovali tudi na tekmovanju za pokal maršala Tita. V prvi tekmi so se srečali s šahisti iz Gorij, skupščine občine Jesenice ter carine. Vsa srečanja so odločili v svojo korist, pozneje pa so izgubili dvoboj z renomirano ekipo iz Radovljice.

Uvrstitev šahistov z Javornika v finale za šahovsko prvenstvo Gorenjske pomeni lep uspeh. Poleg šahistov z Javornika so se v finale uvrstili še šahisti iz Kranja in Radovljice. Najbolj zanimivo je bilo srečanje med šahisti Svobode Javornik in renomirano ekipo iz Radovljice. Zmagali so Javorničani s 4,5 : 3,5, za katere so igrali: inž. Begeš, Berglez, Kosmač, Ivica Lukek ter inž. Jenko, ki je po peturnem boju osvojil točko in tako odločil srečanje. V drugem kolu so imeli šahisti z Javornika za nasprotnika močno ekipo ŠD Kranj. Po triurnem tekmovanju je bilo stanje še vedno neodločeno, s tekmovanjem pa sta nadaljevala le še inž. Jenko z Javornika in Bjelanovič iz Kranja. V podaljškju igre je zmagal inž. Jenko in spet odločil srečanje med obema ekipama v korist Javornika. Tako smo se šahisti z Javornika uvrstili v drugo slovensko šahovsko ligo.

Še obvestilo! Začetek pokalnega turnirja mladine bo v nedeljo, 5. julija dopoldne v domu upokojencev na Javorniku. Z.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru prometa in vsem, ki so nama omogočili prijeten oddih v Crikvenici, se iskreno zahvaljujemo.

Za naju je bil ta oddih nepozabno doživetje, saj je bil eden od naju po 18 letih službe v železnici prvič na morju. Prvič v življenju je okusil to, kar nekoč ni mogel uživati delavec. Ob takem ugodju in odlični prehrani čas oddiha zelo hitro mine.

Vsem se lepo zahvaljujemo.

Polde Lavtar
Miha Klančar
promet

V prvem polletju le 26 tehničnih izboljšav

Avtorji tehničnih izboljšav iz naše železarne so od leta 1945 do danes predložili v oceno in izvedbo že preko 1.600 dobro izvedenih izumov, novatorskih in racionalizatorskih predlogov in dokazali, da so sposobni izboljšati ter poceniti našo proizvodnjo.

Čeprav je v naši železarni še vedno veliko pomanjkljivosti in ozkih grl, je tudi letošnja bera novatorstva in racionalizatorskih predlogov dokaj skromna. V prvem polletju je bilo predloženih v oceno le 26 tehničnih izboljšav.

Najbolj prizadevni med avtorji tehničnih izboljšav so vzdrževalci z Javornika, plavžarji in martinariji, mednje pa se uvrščajo tudi sodelavci z apnenice, kamnoloma, šarmotarne, žične valjarne, hladne valjarne, konstrukcijske delavnice, energetskega gospodarstva, prometa in elektro delavnice. Zal med njimi ni sodelavcev iz livarn, elektropeči, valjarne 2400, jeklovleka, cevarne in elektrodnega oddelka, kjer je prav gotovo tudi mnogo nerešenih vprašanj in strokovno sposobnih sodelavcev, ki bi se lahko uvrstili v njihove vrste.

Posebno pozornost bi morali posvetiti olajšanju dela, povečanju osebne in delovne varnosti, odstranjevanju fizičnih naporov in uvajanju novih rentabilnih delovnih po-

stopkov, s katerimi bi znižali materialne stroške, povečali količinsko in kvaliteto proizvodnjo. Poiskati moramo tudi delovna mesta, ki bi jih

z majhnimi preureditvami lahko preuredili za žene in invalide. Torej dovolj nalog, ki se jih moramo smelo lotiti.

Lov na lisico

Tekmovanje bo organizirano v počastitev dneva borca in 95-letnice Železarne Jesenice 4. julija na Mežakliji. Lisicarji bodo imeli amaterski detektor s tranzistorskim NF pojačalom. Tekmovalec bodo lahko ekipe in posamezniki, ki bodo tudi nagajeni.

Lov na lisico je eden od redkih športov, ki združuje atletiko in tehniko. Tekmovalec mora s sprejemnikom — samogradnja poiskati skriti radijsko postajo. Sprejemnikova antena ima to

lastnost, da je jakost sprejema odvisna od položaja oddajnika. Za kratki val uporabljajo običajno okvirno anteno, za UK valove pa dipol. Tekmovalec obrača anteno v smeri, kjer se sliši najmočnejši oddajnik. Na ta način si tekmovalec lahko iz dveh ali več mest določi točko, kjer naj bi bil oddajnik in ga nato poišče. Največ točk in prvo mesto dobi tekmovalec, ki v najkrajšem času najde eno ali več skritih postaj — lisic.

Dopisujte v Železarja!

Ko se vrača življenje

»Bolj ko smo premišljevali, kako sta končala, bolj smo se ogibali pogovoru. Ne vem, kaj so mislili tovariši, Jaz sem mislil tolikokrat drugače, koliko ur je minilo od tistega večera. Zadnje dni skoraj nisem mogel več upati.«

»Midva tudi ne. Nekajkrat sem ponoči premišljeval, da ste vsi padli in naju nima kdo rešiti.«

»Pomladi bo svoboda in takrat pokopljemo Jermána in Travnika na gorjanskem pokopališču. Takrat se zberemo. Takrat bosta verjela, da smo vsi.«

Zlepil je debelo cigareto in jo našel. Potem jo je vtaknil Marku v usta. Gledal ga je, kako se je napel. Prste obeh rok je dvignil do obraza in slastno vlek v vase raskav dim. Konec cigarete je zažarel in odseval na gnojnih ustnicah. Slast je za nekaj časa obvladala bolečine in srbež.

Martin ga je gledal in kakor mimogrede vprašal:

»Kako je bilo tisti večer?«

Odrgrgal je kos papirja in začel zvijati cigareto za Pavlova. Marko ga je preslišal, Pavlov, ki je čakal na svojo cigareto, se je obrnil napolj v stran in tiho odvrnil:

»Tega ni moč povedati. To lahko samo doživiš in nosiš v sebi. Nisem mislil, da bo treba nekoč prelitati tisto doživetje v besede, ki jih ni.«

Martin ni kazal, da kani ustaviti svojo radovednost.

»Saj si vendar živ. Daj, poskusi povedati, zakaj te nismo našli na plazu kakor onadva!«

»Življenje je še v meni, čeprav sem že nekaj dni vsako uro bolj mrtev. In tebe zanima, zakaj sem živ. Zato, ker sem se prvi pogel v smrt. Tako gosto in na ozko so nas opasali na vrhu, da se je bilo treba odločiti upanju. Da me ne dobe, sem se z vrha pogel v temo.«

Martin mu je porinil cigareto med prste. Gnoj in časopisni papir sta se sprijela. Vrsnikar je ukresal vžigalnik in mu prižgal. Potem je bilo nekaj hipov čisto tiho. Pavlov se je zasukal proč in izpuhnil cel oblak dima. Zdelo se je, da je njegov obraz še bolj posivel.

»Ko sprevidiš, da ti okoliščine odrekajo vsakršno možnost rešitve, si moraš slednjo poiskati sam. Takšno, ki se konča s koncem, s smrtjo. Ko skočiš v prazno, ko premagaš vse v sebi in planeš v smrt, se izkaže, da se človek moti vse življenje in celo tisti zadnji trenutek, ko pričakuje, kako bo udaril z glavo ob čeri in se razparal.«

Martin je doumeval dramo, ki se je odigravala tisti večer. Vse bolj je spoznaval, da so Pavlove besede le medel, daljni odmev krutosti in enkratnosti dogodka.

»Praznina, v katero se poženeš, da bi ušel v smrt, je globoka samo tri metre. Spodaj je meter široka polica. Zmrznjeno telo udari na zmrznjen kamen, da trdo zabobni. Nekako se nasadiš in gledaš nazaj. Gor se vžigajo rakete, da je svetlo kakor podnevi. Čez vrh je nabit snežni nanos. Čisto po robu se gibljejo tovariši in se bore z zadnjim oklevanjem. Najbrž se vidijo stolčene na kose, razmesarjene na čereh, razlomljene in razcefrane. Izbirajo med to svojo zadnjo podobo in ono, ki jih čaka, če ne skočijo. V oni drugi podobi se vidijo preresetahe, krvave, uklenjene, pobite...«

Cigareta se mu je prilepila na spodnjo ustnico. Po njej so polzele kapljice gnoja. Potegnil jo je, da je zažarel na njenem koncu centimeter dolg žar.

»Moje slovo od Gorjana ni najhujše, kar more človek doživeti,« je plalo po Martinovi pameti.

»Na vrhu so se streljali čisto od blizu,« je rekel Pavlov. Potem je omahnil nazaj in se zleknil po pogradi. »Vzemi mojo cigareto, Martin. Uprlo se mi je. Preveč sem potegnil, omotičen sem postal. Ti kadi, ker si bolj pri močeh!«

Martin se je stegnil po cigareto in mu jo potegnil. Na papir se je prilepila krpica bele kože.

»Tale omotica naju spremlja že od tistega večera,« je dejal Marko in vrgel svoj ogorek na ilovnata tla. »Od tistega trenutka, ko je Pavlov skočil v brezno in nam pokazal pot. Čakali smo votel odmev. Nekaj nagnusnega nas je navdajalo in zdelo se nam je, da postaja toplo. Občutili smo cefranje njegovih mišic na čereh, lomljenje njegovih kosti in zdelo se nam je, kakor da gledamo, kako se cede možgani skozi razpoko v njegovi lobanji. Vse to smo videli in občutili, Martin. In naš privid je bil močnejši od belih postav in peklenskega trušča. Takrat sem postal vračeveren in mislim, da bi se tebi ne godilo drugače. Poskačite dol, je kričal Pavlov kakor z drugega sveta. Nemški rafali so trgali njegov premrli glas.«

Z razstave v otroškem vrtcu »Julke Pibernik« na Jesenicah

Zanimiva razstava otroških izdelkov

V otroškem vrtcu »Julke Pibernik« na Jesenicah so pred tedno nedeljo in ponedeljek imeli zanimivo razstavo otroških izdelkov. Razstava je bila organizirana ob zaključku šolskega leta. Razstavo si je z zanimanjem ogledal tudi naš sodelavec ter se hkrati pozanimal za delo ustanove, ki ima zelo pomembno vlogo pri vzgoji predšolskih otrok.

Razstavljene izdelke bi lahko uvrstili v pet skupin, torej skladno s programom in načinom dela med šolskim letom v vrtcu. V prvem delu razstave so bila razstavljena sredstva, katerih se poslužujejo pri umski vzgoji. Vzgojiteljice skrbijo za to, da vzgojna sredstva uporabljajo enakomerno, tako da je življenje otrok v vrtcu čim bolj razgibano in pestro. Pri izvajanju programa si pomagajo z razgovorom ob sliki, flanelografom, z raznimi sestavljenkami, diaprojektorjem, magnetofonom, knjigami in lutkovnim gledališčem. Poseben del razstave je namenjen domovinski vzgoji. Upravnica vrtca nam je povedala, da med šolskim letom posvečajo veliko pozornost opazovanju narave in okolice, v kateri otroci živijo. Čeprav so otroci še majhni in ne hodijo v šolo, z veseljem poslušajo vzgojiteljice, ki jim na njim razumljiv način pripovedujejo o železnici ter o obratih, kjer delajo njihovi očetje in matere.

V drugem delu razstave so bili razstavljani izdelki samih otrok. Razstavljene risbe je treba razdeliti v dva dela, to je skupinska in dela posameznikov v raznih tehnikah. Poleg risb naj omenimo še razne lepljenke, iztrganke, izdelke vseh vrst, ki so jih otroci izdelali iz odpadnega materiala. V zadnjem delu razstave so še instrumenti, ki jih otroci uporabljajo pri glasbenem pouku. Iz njih lahko sestavimo majhen orkester, si zaigrajo in zapoje. Življenje v vrtcu

si skoraj ne moremo zamisliti brez telesne vzgoje. Zato so na razstavi razstavili tudi športne rekvizite, ki so v vsakodnevem življenju in delu otrok v vrtcu nujni. Tu di okolica in vrt okrog otroškega vrtca sta vzorno urejena. Tam je letalo, avto, avtobus, gugalnica, skratka, otroci imajo dovolj možnosti, da v veselim razpoloženju in igri preživijo v vrtcu čas, ko so njihovi starši v službi. Po končanem ogledu razstave nam je upravnica otroškega vrtca pov. Koplanova povedala, da je bilo letos v vrtcu vpisanih 170 otrok, ki so razdeljeni na sedem od-

delkov. K otroškemu vrtcu »Julke Pibernik« spada tudi otroški vrtec Podmežaklje, kjer je 20 predšolskih otrok. Otroški vrtec je odprt vsak dan od 5.15 do 18. ure zvečer. Tam dobijo otroci lahko potrebno prehrano.

Poudarimo naj, da je osnovni element vzgoje igra, sicer pa je program razdeljen takole: umska, telesna, moralna, likovna in glasbena vzgoja. Omenimo naj moralno vzgojo, kjer se otroci uče lepega vedenja, tovarštva in se navajajo na kolektivno delo in življenje. Vse to jim bo nekoč koristilo, zato čas, ki ga preživijo v vrtcu, ne pomeni samo razbremenitev za zaposlene starše, ampak tudi mnogo dobrega in koristnega za naše najmlajše, ki šele vstopajo v novo življenje.

—or

Jubilanti 50-letniki

V juliju so in bodo praznovali svoj 50. rojstni dan naslednji naši sodelavci: MARIJA KOREN, hladna valjarna - žičarna, 1. julija; ELI PRISTAVEC, hladna valjarna - žičarna, 3. julija; CIRIL KAPUS, plinska in vodna energija, 5. julija; CIRIL TRILER, promet, 5. julija; SLAVKO KOZELJ, hladna valjarna - žičarna, 6. julija; BEJD OHODŽIČ, visoke peči, 7. julija; METOD LUZAR, elektro delavnica Jesenice, 7. julija; IVAN JESENKO, šamotarna, 14. julija; JOŽE RENKO, Javornik I, 15. julija; ANA ŠKRBEČ, konstrukcijska delavnica, 17. julija; JAKOB RAZINGER, promet, 24. julija; JAKOB HVALA, martinarna, 25. julija; ALOJZ BLEDIČ, visoke peči, 28. julija in JANEZ GASPERIN, promet, 28. julija.

Ob življenjskem jubileju jim v imenu celotnega kolektiva iskreno čestitamo!

			NEPRI- LAGOJE- NOST (OMLEKE)	MESTO V KONGU	VEČANJE NARA- ŠČANJE	TELESNA ŠIBKOST	NEDOG TONE		PRISTA- NIŠČE V IZRAELU				
			LISTNATO DREVO (POMANJŠ.)										
			LASTNI- NA				VEZNIK KESANJE				VZPETINA	GERMAN- SKI OREL	NOGOMET- ZVEZA
			PRAPRE- BIVALCI MEHIKE	Z					ŽGANA PIJAČA				ODDAJA
			PLANIN- SKA ZVEZA		REKA V ANGLIJI VRSTA TORTE				TUJE MOŠ- TME LETOV. PRI OPATIJ				
			VRSTA PROJEKCIJE					PRAPREB PRI NAS SREDNJI				SILICIJ SREDSTVO ZA VODENJE	
PRITOK ILJ MEN- SKEGA JEZERA							KRATKA IGRICA				CEL, POPOLN VRČ ZA NAGRADO		
POKRA- JINA V GRČIJI			MOČ				GORSKI GREBEN			MAJHEN KONJ MORSKA RIBA			
			POD DOM VOJAK V AFRIKI								L		
PRAŽIVAL		B		LOJZE DOLINAR					SVOBOD- NO PO- SESTVO				
SOVJETSKI ŠAHOVSKI VELEMOJSTER				EMIL ADAMIČ ŽENSKO IME					DEL TELESA (POMANJŠ.)				VRSTA VRBE
LILI NOVY					TEGA LETA				ČE- RI				
JOŽE INGOLIČ		VSTOPNICA							OD- REZ- KI				
SLIKAR Z VODEN. BARVAMI									VIN- KO ROZ- MAN		LOJZE POTOKAR	ANTON VALJAVEC ŽIVALSKA PASMA	
			KAREL NAGODE OREL ANTON		SPROŽITEV OROŽJA					SESTAV MALTE ITALIJAN RADIO			KONSTAN- TA
					VRSTA PECIVA	IZDELAV- APNA LEDENA GOR GRAM					GORSKA RE- SEVALNA SLUŽBA UMEN, RAZUMEN, UČEN		
				PONOR ROB IVO							PESNIK 		
	UJEDA	ODJEMALEC TOKA	DRŽAVA V ZDA ANTON ERJAVEC										
UMIRITEV STABI- LIZACIJA					GROBO ORIENT. ŠUKNO DVOJICA								
													
			IVAN PRIJATELJ KAREL HYNEK			OZNAKA ZA NEZNANCA KVARTASKI IZRAZ						STANKO NOVŠAK LJUBKOVAL ŽEN. IME	
DIVJA ZVER				VERSKI ODPADNIK V STAREM VEKU									
MOHAME- DANSKI BOG				NAŠE NAJVEČJE PRISTA- NIŠČE									
										LOŠČ			
										BERILIJ			
										POBEGI			
										SLOVEN KNJIŽEV- NIK (PETER)			
										DUŠA (LATINSKO)			

Nagradni razpis

Današnja slikovna križanka je nagradna. Z žrebom bodo reševalcem s pravilnimi rešitvami razdeljene naslednje nagrade:

1. nagrada 3000 din
2. nagrada 2000 din
- 10 nagrad po 1000 din

Rešitve vpišite v izrezan ali prerisan lik križanke čitljivo in po možnosti z velikimi črkami.

Vsak lahko sodeluje le z eno rešitvijo, ki naj bo v posebni kuverti, na katero označite nagradna križanka in napišite svoj naslov ter obrat, v katerem delate.

Rešitve pošljite najpozneje do 14. julija na UREDNISTVO »ŽELEZARJA«. Rešitvam ne prilagajte nobenih drugih dopisov.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino »RADIO«

4. in 5. julija ameriški barv. VV film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA, ob 17. in 19. uri.
6. julija amer. barvni CS film ZLOMLJENA ZVEZDA, ob 17. in 19. uri.
7. in 8. julija angleški barv. VV film USODNA CIGANKA ob 19. uri.
9. in 10. julija angl.-nemški film MAŠČEVANJE VOJAKA POOLEYA, ob 19. uri.
11. julija italijanski barvni CS film TROJANSKA VOJNA ob 17. in 19. uri.

Kino »PLAVŽ«

4. in 5. julija angleški barv. VV film USODNA CIGANKA, ob 18. in 20. uri.
6. in 7. julija ameriški barv. VV film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA, ob 18. in 20. uri.
7. julija ob 20. uri.
9. in 10. julija danski film POSLEDNJA ZIMA, ob 20. uri.
11. julija madžarski barvni CS film ZLATI CLOVEK, ob 18. in 20. uri.

Kino ŽIROVNICA

4. julija francoski CS film HORACIJE 62.
5. julija japonski barvni CS film LJUDJE S PLANETA SKRIVNOSTI.
8. julija ameriški barvni VV film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA.
11. julija danski film POSLEDNJA ZIMA.
Kino DOVJE
4. julija japonski barvni CS film LJUDJE S PLANETA SKRIVNOSTI.
5. julija francoski CS film HORACIJE 62.
9. julija ameriški barvni VV film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA.
11. julija angleški barvni VV film USODNA CIGANKA.

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 3. julija od 12. ure do 10. julija do 12. ure.

ZAHODNI DEL JESENIC: dr. Alojzij Jenko, Jesenice, Cesta maršala Tita 84, telefon 82-277.

VZHODNI DEL JESENIC: dr. Avguštin Tancar, Jesenice, Cesta maršala Tita 27, telefon 82-278.

ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice. Tel. int. 758 in 394. — Tisk CP »Gorenjski tisk«

Kino KOROSKA BELA

4. julija danski film POSLEDNJA ZIMA.
5. julija italijanski barvni CS film SIEGFRIED.
6. julija angleški barvni VV film USODNA CIGANKA.
11. julija angl.-nemški film MAŠČEVANJE VOJAKA POOLEYA.

Kino KRANJSKA GORA

4. julija italijanski barvni CS film SIEGFRIED.
5. julija danski film POSLEDNJA ZIMA.
9. julija angleški barvni VV film USODNA CIGANKA.
10. in 11. julija ameriški barvni VV film ZADNJI VLAK IZ GUN HILLA.

TURNIR OB 10-LETNICI

V soboto in nedeljo je bil na Jesenicah košarkarski turnir v počastitev 10-letnice ustanovitve tega kluba. Tega mednarodnega turnirja so se udeležile ekipe iz Trbovelj, ASKÖ Villach in 2 ekipe Jesenic. V soboto sta bili na sporedu dve tekmi in sicer ASKÖ : Jesenice II in Jesenice : Rudar. Prva tekma med ASKÖ : Jesenice II se je končala z rezultatom 65:48 (19:28) v korist gostov iz Avstrije.

V prvem polčasu so mladi Jeseničani vodili, toda v drugem delu igre so jim poše moči in boljši gostje so zmagali. Druga tekma je bila mnogo bolj zanimiva, saj sta se srečali dve enakovredni moštvu. To je Jesenice I in Rudar iz Trbovelj 90:68 (42:35). V tej tekmi so bili stalno v premoči domačini in tudi zasluženo zmagali. Trboveljčani so igrali tehnično zelo lepo. V nedeljo sta se najprej srečala premaganca, to sta bili moštvu Rudar : Jesenice II, 61:55 (29:32). Mladi domačini se niso mogli upirati mnogo močnejšemu nasprotniku. Tako so igro dobili Trboveljčani. Kot zmagovalca sta se srečali Jesenice I : ASKÖ 67:62 (24:31). Igra je bila zelo zanimiva, saj so gostje iz Avstrije skozi vodili z 10 točkami prednosti. Šele v drugem polčasu v 14. minuti je Jeseničanom uspelo izenačiti 50:50 in s težko mujo premagati zelo razigrane Avstrijce. Najbolj uspešni strelci turnirja so bili: Jeraj (J) 56 točk, Otokar (T) 53 točk, Schenk (ASKÖ) 42 točk, Sodja (J) 39 točk, Vauhnik (J) 32 točk, Koren in Čampa (J) 28 točk, Brumel (ASKÖ) 28 točk in Jordan (T) 24 točk.

Prva ekipa Jesenic je tako osvojila pokal, darilo Skupščine občine Jesenice. Za zmagovalno moštvo Jesenic so igrali: Sodja, Kučina, Svetlin, Demšar, Zupančič, Katnik, Lipicer. Kot gostje in nekdani igralci pa Koren in Jeraj. Vse tekme sta sodila Svetlin in Rus iz Kranja. Končni vrstni red zmagovalcev je naslednji: 1. Jesenice I, 2. ASKÖ Villach, 3. Rudar Trbovlje in 4. Jesenice II.

ŠPORT IN KULTURA

Problemi rekreacije v naši železarni

Vsestranska skrb za delavca, hiter razvoj industrije in boljši življenjski pogoji. Nenehno s tem v korak mora iti tudi rekreacija, saj mora postati vsakdanji sestavni del našega metalurga. Pod rekreacijo razumemo aktivnosti, s katerimi se človek prostovoljno ukvarja v prostem času, ki ga fizično in psihično krepijo, sproščajo, obnavljajo in oblikujejo v vsestransko osebnost. V letu 1963 se je s športno rekreacijo ukvarjalo 992 članov kolektiva.

V letošnjem letu je ta številka za 1 in polkrat večja, toda slika je še vedno ista. Na tekmovanjih se pojavljajo eni in isti člani. Zato je naloga rekreacijskega odbora, da v te vrste pritegne čim več novih članov, ki sedaj samevajo po samskih domovih in privatnih stanovanjih. Železarna šteje okoli 7000 delavcev, od katerih se jih mnogo vozi z vlakom in avtobusi, kar zelo negativno vpliva na razvoj rekreacije. Urediti je treba rekreacijo tako, da jo bodo delavci gojili preko celega leta in ne samo enkrat ali dvakrat letno. Pričnimo tudi razmišljati o polurnem odmoru, da bi v ta prosti čas vključili rekreacijske oblike, saj ravno v kratkem razvedrilu pridobimo nove moči za nadaljnje delo. Nekoliko bolj se je v zadnjih letih razmahnila turistična rekreacija (oddih in izleti). V letu 1962 je letovalo 2502 članov v naših domovih. Leto pozneje je ta številka nekoliko nižja, zaradi ukinitve kapacitet v Opatiji in oddiha po želji. V letošnjem letu pa imajo člani kolektiva večji izbor oddihov v raznih krajih, v planinah in na morju, z novim regresiranjem pa se je tudi število interesentov mnogo povečalo. Dana je možnost vsakemu članu kolektiva, da si izbere oddih po želji. Z dograditvijo novega doma v Biogradu pa bodo še večje možnosti za oddih. Izleti med člani kolektiva so vedno bolj številni. Lani je bilo 76 izletov v okviru sindikalnih odborov, katerih se je udeležilo 2458 članov kolektiva in 544 njihovih sorcev. Na področju kulture in tehnike v železarni še ni bilo mnogo storjenega. Treba je najti rešitve, da bomo enako pozornost kot športu in turizmu posvečali tudi tej vrsti rekreacije. Železarna sicer vsestransko pomaga tem klubom in prosvetnim društvom, toda ne vemo če ta pomoč pride v prave roke. Nenehno pri vsem tem se nam pa vsiljuje vprašanje kadrov. Železarna ima enega poklicnega organizatorja rekreacije, ki pa ni kos vsem nalogam. Ta ima za pomoč v obratih še 99 amaterskih organizatorjev za rekreacijo, za vse vrste zgoraj navedene rekreacije. Na-

loga teh organizatorjev je, da navdušujejo delavce za različne rekreacijske aktivnosti, ki so razširjene bolj ali manj. Za izvajanje raznih tekmovanj in prireditev pa nima železarna svojih inštruktorjev in prostorov. Zato da vsa tekmovanja in prireditve v izvedbo klubom in društvom, ki pa svoje naloge ne opravljajo najbolje (čaka na rezultate srečanj tudi po več tednov). Če bo železarna hotela nuditi neko redno rekreacijsko udejstvovanje preko celega leta, kar pa je nujno, bo morala resno razmisliti o ustreznem številu organizatorjev rekreacije. Pri tem pa ne smemo pozabiti na inštruktorje ali trenerje, ki naj bi bili redni ali honorarni, ki bi delali

kot izvajalci. Železarna pa nima dovolj objektov in prostorov za rekreacijo. Vse objekte sedaj odstopa Uprava za vzdrževanje športnih objektov, društvo Partizan, društva Svoboda itd. Vse te usluge so zelo drage in rekreacijo zelo podražijo. Treba bo najti druge rešitve, ki bodo rekreacijo pocenile. Pri tem pa moramo skrbeti, da bodo objekti premišljeno in perspektivno grajeni, predvsem naj bi imele šole prednost, ker ravno v šolah se prične formirati rekreacija. Rekreacija naj bo organizirana po sodobnih načelih, ima naj širok in splošen pojem za posameznike, delovno skupnost in društvo kot celoto. Rezultat dobro organizirane rekreacije je manj izostankov z dela, manj nesreč pri delu, manjša fluktuacija delovne sile, odvajanje posameznikov raznih hazardnih iger, pijančevanja in podobno. Prav z dobro organizirano rekreacijo bomo odstranili marsikateri neljub problem v železarni.

P. K.

Medobratno tekmovanje v atletiki

Medobratnega tekmovanja v atletiki, ki je bilo 10. in 12. junija 1964 na igrišču pod Mežakljo se je udeležilo 230 tekmovalcev iz obratov Železarne Jesenice. Tekmovalci so se pomerili v 6 panogah atletike. Tekmovali so v tehkih, skoku v daljino in višini, metu krogle. Ker še nismo dobili rezultatov po obratih, objavljamo samo posamezne.

Tek na 100 metrov (51 tekmovalcev): 1. Podlipnik Andrej — konstrukcijska del. 12.00. 2. Čebašek Jože — konstrukcijska del. 12.2. 3. Benedičič Franci — OTK 12.5. Tek na 1000 metrov (23 tekmovalcev): 1. Preželj Anton — elektrodelavnica 2.53,7; 2. Černe Božo — Javornik III 3.01,6; 3. Guzelj Janko — plavž 3.03,5.

Štacija 4 krat 100 metrov (11 štafet): 1-2 elektrodelavnica 51,2; 1-2 Javornik III (2) 51,2; 3-4 OTK 51,4; 3-4 HVZ (1) 51,4.

Tek na 5000 metrov (3 tekmovalci): 1. Vister Ožbi — mehanična delavnica 24.39,1; 2. Guzelj Marjan — elektrodelavnica 31.51,3; 3. Guzelj Janko — plavž 32.05,5.

Skok v daljino (45 tekmovalcev): 1. Čebašek Jože — konstrukcijska delavnica 6.16, 2. Trebušak Jože — elektro-

delavnica 5.62; 3. Simnic Štefan — Javornik III 5.31.

Skok v višino (39 tekmovalcev): 1. Mošič Milan — IBM 1.63; 2-3 Poljanšek Pavel — Javornik II 1.58; 2-3 Trebušak Jože — elektrodelavnica 1.58.

Met krogle (57 tekmovalcev): 1. Mošič Milan — IBM 10.77; 2. Zidar Jože — Javornik III 10.60; 3. Prešeren Dušan — HVZ 10.56.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega ljubljeneža sina

ANDREJA KOSIRJA

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli pomagali pri poskusu, da bi mu rešili življenje, reševalcem, gasilcem, zdravnikom in vsem ostalim.

Prav tako prisrčna zahvala sosedom za pomoč v težki uri, vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti, sošolcem, učiteljem, govorniku, darovalcem številnih vencev in cvetja in prav vsem, ki so na kakršenkoli način počastili spomin našega Andreja.

Vsem še enkrat prav prisrčna hvala.

Zalufoči starši in sestra

„Oče me vedno tepe“ ...

Rad bi opisal dogodek, ki sem ga doživel pri opravljanju službe 20. junija 1964 ob 22.45 uri ponoči.

Blizu apnenice sem v travi opazil, da se nekaj premika. Najprej sem mislil, da v travi leži človek, ki mu je morda slabo. Z žepno svetilko sem posvetil ter zagledal dečka, ki se je ves tresel od mraza, nekoliko pa tudi od bojazni. Na vprašanje, kaj dela tako pozno ponoči zunaj, mi je v joku odgovoril: »Oprostite, oče me tepe.« Dečka, ki je bil star okrog deset let, sem prijel za roko ter ga skušal potolažiti. Obljubil sem mu, da bom uredil vse potrebno, da ga oče ne bo več tepel, nato pa sem ga odpeljal na postajo LM. Med potjo mi je zaupal, da mu je ime Boris, oče Božo pa dela v martinarni ter ga sovraži in vedno tepe. Ima mačeho, ki ga prav tako ne mara. Zaupal mi je še, da ima svojo mamico nekje na Bledu ter da bi rad pri njej živel, a ga oče ne pusti, ker sta ločena. Deček je še dodal: »Če se ne bo vse lepo uredilo, bom napravil samomor.«

Besede desetletnega otroka so me pretresle. Kdo bo skrbel za otroka, če tega niti lastni oče ne zmore? Kadar je pijan, ga tepe in

kakšen bo otrok, ko doraste, ko mora že v otroških letih živeti v tako obupnih okoliščinah. Če bo zašel na slaba pota, bo kriv oče, ki ga vzgaja z udarci, namesto z dobrimi vzgledi. Kaže, da je tudi otrokova prehrana precej problematična, saj je usodnega večera imel pri sebi le nekaj drobnih in nedozorelih čebul, ki jih je verjetno utrgal v bližnji gredici.

Ljudska milica je napravila vse potrebne ukrepe, dečka spravila na stanovanje očeta in ga opozorila na pravilen odnos do otroka, hkrati pa ga prijavila oblastem. Vendar s tem še ni vse urejeno. Naloga družbenih služb ter komisije za varstvo družine je, da otroku omogoči boljšo vzgojo in oskrbo, ker bo le tako nekoč postal vreden član naše družbe.

Te vrstice sem napisal z željo, da bi opozoril vse tiste starše, ki morda s svojimi otroki ravnaajo tako kot oče z Borisom. Menim, da taki odnosi niso vredni imena poštenih staršev.

JT.

Sklepi sveta za kulturo in prosveto

Na seji sveta za kulturo in prosveto, ki je bila 23. junija 1964 so razpravljali o vzdrževanju stavbe gledališča, postavitve lokalne radijske postaje na Jesenicah in vzdrževanju spomenikov NOB. Upravni odbor sklada za kulturo in prosveto je letos predvidel 4 milijone za popravilo stavbe gledališča »Tone Čufar«. Predvsem bodo najprej popravili streho ob naslednji odobritvi sredstev pa nameravajo urediti električno napeljava na odru. Predvideno je, da bodo popravila iz že odobrenih sredstev končana do 15. oktobra.

Na poročilo Izvršnega odbora občinskega odbora SZDL so govorili o postavitvi lokalne radijske postaje. Bili so soglasni, da bo postaja najboljša rešitev za hitro in uspešno informiranje občanov o vseh družbeno političnih in ostalih važnih dogodkih, s katerega koli področja v občini. Sprejet je bil predlog za enajstčlanski iniciativni odbor, ki bo zbral predvidena sredstva, poskrbel prostor, nabavil potrebno aparaturu in pripomočke, skratka tehnično pripravil vse za začetek oddaj.

Zaradi sistematičnosti pri vzdrževanju spomenikov NOB, je bilo sklenjeno občinski skupščini predlagati, da zadolži oddelek za gradnjo in komunalne zadeve za izdelavo strokovno obdelanega predloga.

Želijo povečati obisk in ogled Prešernove rojstne vasi in hiše. Zato je bil sprejet predlog, da bodo ob glavni cesti, ki vodi mimo Vrbe, postavili dve tabli, ki bosta privabljali mimoidoče. Sredstva za to bodo dobili od vstopnine. B. B.

Uspeh na foto-razstavi

V festivalni dvorani na Bledu je bila v torek, dne 23. junija 1964 ob 16. uri, otvoritev Gorenjske foto-razstave v izvedbi LT »Veriga« Lesce. Tema za poslana dela je bila splošna, zaželeni so pa bili motivi iz turističnih predelov Gorenjske. Vsak foto-amater je lahko predložil v oceno 6 fotografij v velikosti 30–40 cm, od katerih so se 4 najboljše ocenjene računale za kolekcijo. Namen te foto-razstave je: prikazati domačim in tujim turistom lepote Gorenjske in popularizirati foto dejavnost med mladino.

Istčasno s člani razstavljajo tudi mladinci oz. pionirji.

Ziriji je bilo predloženih 113 fotografij 22 avtorjev — članov in 90 fotografij iz 5 fotokrožkov mladine.

Velik uspeh je na tej razstavi dosegel Milan Polak — član foto kluba »Andrej Prešeren« Jesenice in sicer 1. mesto za kolekcijo in drugo mesto za posamezno fotografijo.

Za posamezne fotografije so dobili priznanje sledeči avtorji:

1. mesto Jože Poljanec — F. K. Radovljica 30 točk
 2. mesto Milan Polak — F. K. Jesenice 29 točk
 3. mesto Janko Krmelj — F. K. Tržič 29 točk
- Za najboljšo kolekcijo so bila ocenjena dela:

1. mesto Milan Polak — FK Jesenice 112 točk
 2. mesto Janko Krmelj — FK Tržič 107 točk
 3. mesto Franc Črv — FK Jesenice 106 točk
- Za 5 najboljših je priredil

telj podelil diplome in denarne nagrade.

V mladinski konkurenci je v skupni oceni in prvo mesto zasedel foto-krožek na šoli v Bohinjski Bistrici 207 točk

drugo mesto foto-krožek na šoli »A. T. Linhart« v Radovljici 186 točk

tretje mesto foto-krožek na šoli narodnega heroja Grazerja, Tržič 183 točk

Nerazumljivo je, da na razstavi ne sodelujejo foto-krožki z jeseniških šol.

Razstava bo odprta do 5. julija 1964 in si jo velja ogledati. —nc.

Železarski globus

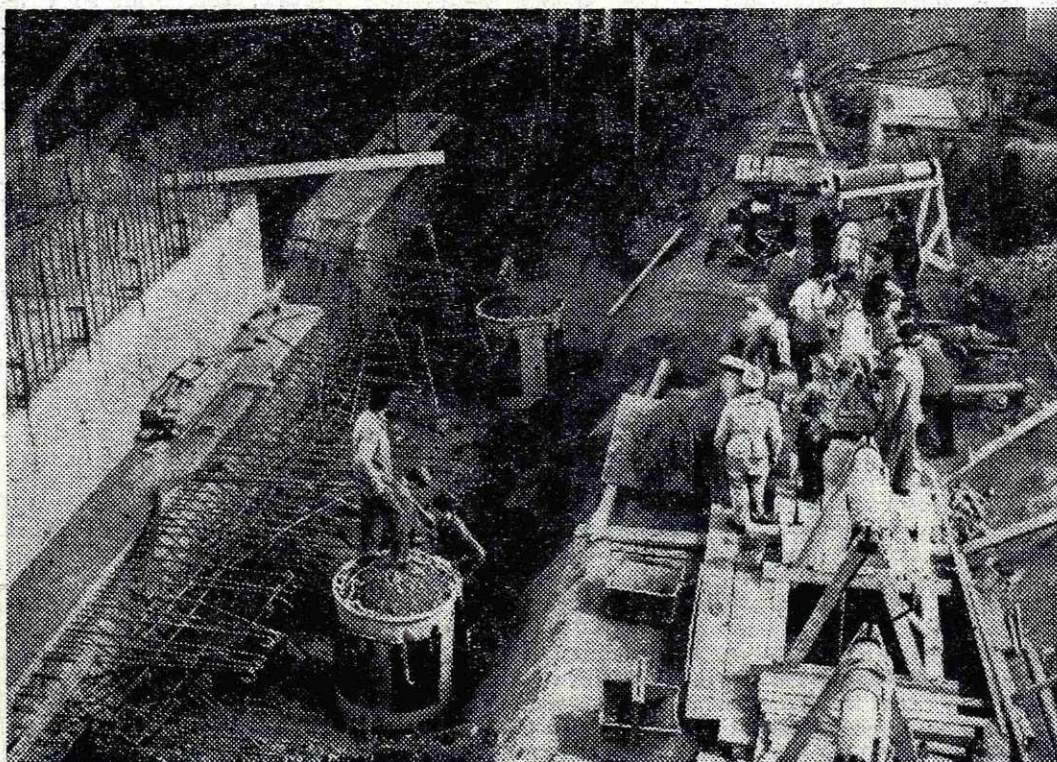
ZAH. NEMČIJA — Zahodnonemško podjetje »Sack GmbH« je dobilo iz ZDA naročilo, da dobavi železarni Latrobe Steel kovaško napravo z 2000-tonsko stiskalnicjo za kovanje različnih legiranih vrst jekla. Vse naprave bodo opremljene z avtomatikjo.

ŠVICA — Iz ZDA je dobilo švicarsko podjetje, ki gradi naprave za kontinuirno vli vanje »Concast«, pred kratkim naročilo za dobavo treh naprav najnovejšega »S« tipa. S temi napravami bodo vli valili gredice 80 x 80 do 12 x 127 mm.

Izšla je tretja številka biltena hortikulturnega društva

Že ko je bilo hortikulturno društvo samo odsek Turističnega društva Jesenic, je strokovno in organizacijsko vodstvo s pomočjo Turističnega društva izdalo dve številki biltena, ki sta kmalu pošli. Tretja številka biltena, ki je izšla v maju letos, pa je posvečena ustanovnemu občnemu zboru, na katerem so se ljubitelji cvetja osamo-

svojili in ustanovili hortikulturno društvo Jesenice. Tretja številka vsebuje mnoge zanimivih člankov, v katerih avtorji obravnavajo poleg raznih problemov, s katerimi se bori hortikulturno društvo, tudi strokovne probleme. Tretja številka bilte na vsebuje naslednje članke: uvodno besedo Zdravka Kavčiča, predsednika društva, poziv hortikulturnikom, program predavanj, zapisnik o ustanovnem občnem zboru, pisma odbornikov, perspektivno ureditev zelenih površin inž. Janeza Pšenice, kako urediti Jesenice ter strokovni članek o cepljenju Maksa Žena, članek Maksa Strleta o dejavnosti hortikulturnikov, kaj bodo delali hortikulturniki v letošnjem letu Toneta Krušnika, ki piše tudi o tulipanih. — Brez dvoma zanimiva vsebina, ki zanima vsakogar. Tretjo številko biltena lahko dobijo zainteresenti pri hišniku gimnazije za 250 dinarjev. V oktobru predvidevajo, da bo izšla že četrta številka biltena, ki ga urejuje redakcijski odbor, glavni in odgovorni urednik pa je Tone Krušnik.

Gradbeni delavci v novih valjarnah na Belškem polju hitijo z deli, da bi čimveč zamenjali nadomestila